

BENKE TAMÁS

Beszámoló a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság 2023. évi tevékenységéről

2023 a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság jubileumi éve volt, melynek során a Társaság megalapításának 140. és újjáalakulása (kezdetének) 40. évfordulóját ünnepeltük.¹ Az év fő jellegzetességét, illetve fejleményét, *egyfelől* abban ragadhatjuk meg, hogy a korábbiakhoz képest kiugróan sok konferencia szervezésében vettünk részt; *másfelől* abban, hogy a Társaság teljeskörűen visszaszerzte a Turul folyóirathoz fűződő jogait. Tekintettel a Turul visszaszerzésének nagy jelentőségére, ezzel beszámolóink végén, külön foglalkozunk; minek okáért az év eseményeinek most következő, megszokott leírásából kihagytuk, és a beszámoló végére csoportosítottuk át, a Turullal kapcsolatos legtöbb mozzanatot.

Első félévi *felolvasóüléseink* sorozatát, idén is Társaságunk elnökének, Pandula Attilának előadása nyitotta meg, *Mortuáriumok a lőcsői idősebb Szent Jakab Plébániatemplomban (basilica minor)* címmel. Elnökünk az előadás során több jeles, Lőcsén eltemetett személy között, Thurzó (III.) Szaniszló nádor (1576–1625) síremlékét is bemutatta. 2023. február 23-án Körmenyi Tamás tagtársunk, az ELTE BTK TTI Történelem Segédtudományai Tanszék vezetője, valamint a Nemzetközi Heraldikai Akadémia (Académie Internationale d'Héraldique) tagja tartott előadást, *A magyarországi nemzetségek címerhasználatának főbb tendenciái a középkorban* címmel. Március 30-án Gyulai Éva, a Miskolci Egyetem oktatója – ugyancsak nagyra becsült tagtársunk – előadását hallhattuk, címe: *A nagylucsei Dóczy család a 16–17. században* – amely a család kihalásáig tekintette át a Dóczyak történetét és rokoni kapcsolatait. 2023. április 25-én, Kedden Benke Tamás (az MHGT pénztárnoka, amatőr családkutató) tartott előadást *A Benke-család történetének kérdései* címmel.² Május 25-én

Biró Aurél, Budapest Főváros Levéltárának főlevéltárosa tartott felolvasóülést, *A trianoni békediktátum hatása a zászlóinkon* címmel. Előadónk, elsősorban leíró jelleggel mutatott be nyolc Szűz Mária-ábrázolású zászlót, melyek ábrázolásai Magyarország trianoni megcsonkítására is utalnak, mintegy az ellen tiltakozva. A félév utolsó előadását Barabássy Sándor tagtársunk tartotta, *Héderfájai és Makfalvi Barabássy család történelmi monográfiája – a dokumentumok és a családi levelesláda anyagának tükrében* címmel. A kiválóan érdekes, kronológiailag és eszmeileg is nagyívú, ám helyes arányérzékkel felépített, lendületes családtörténeti áttekintést, Barabássy Sándor (az előadással megegyező című) könyvének rövid bemutatása zárta (melynek egy dedikált példányát Előadónk az MHGT Könyvtára részére adományozta).³

Második félévi programunk nyitánya, 2023. szeptember 28-án, Csermelyi Józsefnek, az Evangélikus Országos Levéltár munkatársának előadása volt, *A bécsi Erdődy levéltár és annak oklevélsorozata* címmel. Előadónk igen részletesen tárgyalta az egykor Galgóc várában, jelenleg pedig a bécsi Haus-, Hof- und Staatsarchivban őrzött (jogilag ma is a gr. Erdődyek tulajdonában lévő) középkori oklevelek Bécsbe kerülésének, valamint feltárásának és kutatásának történetét. Kitért az iratok Magyar Nemzeti Levéltár által (2014-el kezdődően) készített digitális másolataira, valamint azok feldolgozási szempontjaira is. Október 26-án alelnökünk, Jánokiné Újváry Zsuzsanna tartott előadást, *A Pálffyak hősi halottai a hazáért a 16. században* címmel, melyben az 1520 és 1720 között leperdült két század folyamán, a törökellenes harcokban elesett kilenc erdődi Pálffy-családtagról emlékezett meg. 2023. november 30-án, felolvasóülés helyett *előadóestet* tartottunk, melynek szervezésébe a Magyar Családtörténet-kutató Egyesület (MACSE) is bekapcsolódott. Ez alkalommal három előadás hangzott el: [1] Nagy Sándor (BFL főlevéltáros, az MTA-Lendület – Magyar Családtörténeti Kutatócsoport és a MACSE tagja): *Genealógia és történettudomány – Családtörténet és személyes történelem*.

1 Mint arra a 2021. és 2022. évről szóló beszámolóinkban már kitértünk, mindkét évszám meghatározása némileg önkényes.

2 Az előadás, a Társaság szokásaitól eltérően, nem a hónap utolsó csütörtökén volt, hanem a II. Lajos király által Benke Tamás részére, Nyárhida mezővárosban, 1523. április 25-én kiállított házmentesítő kiváltságlevél (*litterae exemptionales*) kibocsátásának évfordulóján (bár a gregorián naptárreform miatt itt csak formális évfordulóról beszélhetünk). (Az 1523. évi oklevél 1731. évi hiteles átiratának 1868. évi egyszerű és 1901. évi hiteles másolata megtalálható a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának Diplomatikai Levéltárában a 108 370. szám alatt.) A kétórás előadás a Szent Margit Gimnázium Apor Vilmos termében volt (1114. Budapest, Villányi út 5–7.); az elnöklelet br. Gudenus János József (genealógus, az MTCSE alapítója, az MHGT r. tagja) látta el.

3 Barabássy Sándor: Héderfájai és Makfalvi Barabássy család történelmi monográfiája. A dokumentumok és a családi levelesláda anyagának tükrében. (Heraldika Kiadó, Bp. 2022.)

[2] Örsi Julianna (társadalomkutató, MHGT alelnök és MACSE tag): *Családkutatás – családfakutatás, társadalomkutatói szemmel.*

[3] Ari Ilona (MACSE elnök, MHGT tag): *Családfák egy amatőr családtörténet-kutató szemével.*

Az évet Menyhárt Csaba (Dorog helytörténetének avatott kutatója) előadása zárta, december 14-én, *A sikabonyi Angyal-család* címmel. Ez alkalommal tagtársunk a felvidéki eredetű Angyal-családnak két, Dorogon megtelepedett tagjáról, valamint leszármazottaikról beszélt. Előadónk az Angyal-család teljes történetét, monografikus ígérennyel kívánja feldolgozni. Reményünk van arra, hogy művét az MHGT adhatja majd ki a legközelebbi években.

Az év fő rendezvénye jubileumi konferenciánk volt, melyet *MHGT 140 – Jubileumi konferencia a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság megalakulásának 140. és újjáalakulásának 40. évfordulója alkalmából* címmel tartottunk, a Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának Nagyolvasójában, 2023. október 9-én, 9 órai kezdettel. A rendezvény fővédnöke Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes volt. Megnyitó beszédet mondott Tomka Gábor, a Nemzeti Múzeum főigazgató-helyettese és Pandula Attila MHGT elnök. Az egész napos konferencia két szekcióra oszlott. Délelőtt *Kutatások a történelem segédtudományai tárgy körében* címmel, címetani, genealógiai, társadalomtörténeti, falerisztikai és funerológiai előadásokat hallhattunk; a délutáni (*Az MHGT történetéből* című) szekció pedig kifejezetten Társaságunk történetével, elsősorban jeles személyiségeivel foglalkozott. A konferencia mindkét szekcióját Pandula Attila elnök vezette. A rendezvény programján a következő előadások szerepeltek:⁴

[1] Beke Margit: *A Lónyay-család rangemelési, örökbe fogadási és halotti címerei 1871–1917 között.*

[2] Benke Tamás: *Br. Radvánszky Béla, az MHGT alapítója.*

[3] Bódy Bence: *A galaci Buda család házassági kapcsolatrendszere a XVII. században.*

[4] Gyenes László: *Kállay István, az újjáalapító elnök.*

[5] J. Újváry Zsuzsanna: *Kumorovitz Lajos Bernát.*

[6] Kovács Rudolf Zoltán: *Szemelvények Áldásy Antal és Szentpétery Imre életéből.*

[7] Körmendi Tamás: *Tendenciák a magyarországi nemzetiségek címerhasználatában a középkorban.*

[8] Metzger Soma: *Segédtudomány és társadalomtörténet. Középbirtokosi családi reprezentáció a 18. században.*

[9] Pandula Attila: *Az MHGT újjáalakulása és előzményei.*
10. Péri Ákos: *„Különféle kalárisokról...” A perzsa Nap és Oroszlán-rend Magyarországon.*

[11] Rainer Pál: *Észrevételek az 1848/49-es honvédség és nemzetőrség egyenruházatához és felszereléséhez.*

[12] Rácz György: *Vajay Szabolcs emlékezete.*

[13] Tóth Zsolt: *A hadisírkutatás morális aspektusai.*

4 A konferencia meghívója: <https://www.mhgt.hu/jubileumi-konferencia-2023-1009/> (letöltés: 2023. dec. 31.) A konferencia előadásainak szerkesztett anyagát folyóiratunk közli. A meghirdetett programhoz képest, a konferencia folyamán kisebb eltérések (előadói „helycserék”) fordultak elő; valamint betegség folytán Gyenes László és Rainer Pál tagtársainknak sajnos nem állt módjukban előadásukat megtartani.

A kellemes helyszín, az előadások változatossága, valamint az MHGT múltjának és egykori jelentős tagtársaink követésre méltó jellemvonásainak és teljesítményeinek felélevenítése, különleges légkört teremtett; így ez a találkozó örömteli és inspiráló emlékként foglal helyet, az elmúlt évtizedek meg-megújuló, hasonló emlékkonferenciái sorában – azt a reményt ébresztve, hogy a következő, immár 150. jubileumot, ugyancsak illő módon ülheti majd meg az MHGT; tovább szöve a Társaság megmaradásának és megújulásának, egyéni életünkön messze túlnyúló szövetét.

Társaságunk, a teljesen saját rendezésű jubileumi mellett, további három konferencia szervezésébe kapcsolódott be. Budapest Főváros Levéltára (BFL) és a Magyar Családtörténet-kutató Egyesület volt partnerünk (és fő kezdeményező!) a 2023. június 8-án, a BFL Gárdonyi Albert előadótermében tartott *Együtt a kutatókért! – a kutatás támogatása források és gyakorlati példák bemutatásával* című konferencia szervezésében, melynek levezető elnökei [Haraszi Viktor (a BFL főigazgató-helyettese), Hunyady László (a MACSE alapító elnöke) és Kollega Tarsoly István (történész, a Tarsoly Kiadó alapítója)], valamint előadói között, tagtársaink is jelentős arányban megtalálhatók voltak. A konferencia elején Kenyeres István, a BFL főigazgatója mondott köszöntőt, majd a következő előadásokat hallhattuk:⁵

[1] Ari Ilona: *Egyesület a családtörténeti kutatások szolgálatában. (A MACSE bemutatása.)*

[2] Kárpáti Attila István: *Budapest Főváros Levéltára telekkönyvi és ingatlan-nyilvántartási gyűjteménye.*

[3] Kollega Tarsoly István: *„s kitántorgott Amerikába másfél millió emberünk” – Kivándorlók nyomában.*

[4] Kónya Zsuzsanna: *Értékes információk a MACSE honlapján.*

[5] Körmendi Tamás: *Mire jó a heraldika?*

[6] Ogojlik-Berzsenyi Anett: *Források a családfák száraz adatai mögötti lévő történet kibontakoztatásához. Mi található a múzeumokban, könyvtárakban? (1. rész)*

[7] Marosi Eszter: *Források a családfák száraz adatai mögötti lévő történet kibontakoztatásához. Mi található a múzeumokban, könyvtárakban? (2. rész)*

[8] Pandula Attila: *Az MHGT bemutatása.*

[9] Rácz György: *Ük-ük-ükapám a honfoglalás korában. Meddig tudom visszavezetni a családom történetét?*

[10] Szabó Dorottya: *Anyakönyvek a világhálón.*

A konferenciát a *Vadházasság Pesten – válás Budán. Egy budai orvos mozaikcsaládja a 19–20. században* című könyvet⁶ bemutató pódiumbeszélgetés zárta; a művet és a mögötte meghúzó kutatást, a szerző, Nagy Sándor (BFL főleváltáros), valamint dr. Hermann István (a BFL tudományos főigazgató-helyettese) ismertette.

Az ELTE BTK TTI Történelem Segédtudományai Tan-
székével közösen szervezett *Fejérpataky-emlékkonferenciára*, egykori elnökünk, Fejérpataky László halálának 100.

5 A konferencia meghívója: <https://www.mhgt.hu/bfl-macse-mhgt-konferencia-meghivo-2023-0608/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

6 *Nagy Sándor: „Vadházasság” Pesten – válás Budán. Egy budai orvos mozaikcsaládjának története a 19–20. században.* (Budapest Főváros Levéltára – BTK TTI, Bp. 2023.)

évfordulója alkalmából került sor, az ELTE BTK Kari Tanács-teremben, 2023. június 9-én, 10 órai kezdettel. A konferencia elején Körmenyi Tamás tanszékvezető, valamint Pandula Attila MHGT elnök mondott köszöntő beszédet. Ezt követően négy előadás hangzott el, melyek Fejérpataky László munkásságát ismertették és méltatták:⁷

[1] Debreczeni-Droppán Béla: *Fejérpataky László, a Magyar Nemzeti Múzeum főigazgatója*.

[2] Körmenyi Tamás: *Fejérpataky László, az oklevéltan és a címertan tanára a Budapesti Tudományegyetemen*.

[3] Pandula Attila: *Fejérpataky László, a lovagrendi heraldika megalapozója a magyarországi historiográfiában*.

[4] Rosta István: *Fejérpataky László életének utolsó évei, halála, nyughelye*.

A bensőséges hangulatú megemlékezést kötetlen beszélgetés zárta.

Ugyancsak jelentős esemény volt a Magyar Érdemrend megalapításának centenáriuma alkalmából szervezett konferencia, melyet a Magyar Falerisztikáért Alapítvány, az MHGT, a Magyar Nemzeti Múzeum és a Magyar Numizmatikai Társulat tartott, a Nemzeti Múzeum Dísztermében, 2023. szeptember 25-én, 9 órai kezdettel. Ennek az eseménynek – az MHGT-jubileumhoz hasonlóan – Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes volt a fővédnöke; a Múzeum részéről Tomka Gábor, a további szervezők nevében pedig elnökünk köszöntötte a résztvevőket. A programban 12 előadás szerepelt:⁸

[1] Demeter Márton: *Kitüntetések viselése a XX. században, különös tekintettel a Magyar Érdemrendre*.

[2] Gödölle Mátyás: *A Magyar Érdemrend és kitüntetettjeinek ábrázolásai portréfestményeken (Horthy – Bethlen – Teleki)*.

[3] Hajdú Gergely: *A Magyar Érdemrend kitüntetéstokjai 1921–1945 között*.

[4] Holmár Zoltán: *Különleges érdemrendek a nyíregyházi Kállay Gyűjtemény rendjel-gyűjteményében*.

[5] Maruzs Roland: *A Magyar Érdemrend posztumusz adományozásai 1939–1945.*⁹

[6] Mézes Ádám: *Kitüntetések személyi anyagokban az Éremtár gyűjteményében*.

[7] Németh Szilvia: *A csehszlovák katonai kitüntetések létrejötte és fejlődéstörténete (1918–1938)*.

[8] Ogojlik-Berzsenyi Anett: *A Magyar Érdemrend adományozásai az egészségügyi dolgozók körében*.

[9] Pallos Lajos: *A Magyar Köztársasági Érdemrend, 1946–1949*.

10. Pandula Attila: *A Magyar Érdemrend visszaállítása, 1990–1991*.

7 A konferencia meghívója: <https://www.mhgt.hu/fejerpataky-konferencia-2023-0609/> valamint a róla szóló rövid beszámoló <https://www.mhgt.hu/beszamolok-konferenciarol-2023-0609/> megtalálható az MHGT honlapján; utóbb hivatkozott helyről a rendezvény videófelvevételei is elérhetők. (Letöltés: 2023. dec. 31.)

8 A konferencia meghívója: <https://www.mhgt.hu/magyar-erdemrend-konferencia-2023-0925/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

9 Ez az előadás, az előadó akadályoztatása folytán, nem hangzott el.

[11] Rainer Pál: *A Magyar Érdemrend egyik kitüntetettjének életútja: dr. Ambrózy Árpád magyar királyi hadbíró altábornagy*.

[12] Sallay Gergely Pál: „*Si Deus pro nobis quis contra nos 1922*” – *A Magyar érdemrend, 1922–1945*.

Kora délután a konferencia résztvevői, külön tárlatvezetés során tekintették meg a Magyar Érdemrend történetét bemutató időszaki kiállítást, mely a Múzeum Kupolacsarnokában volt.¹⁰ A rendezvényt Pandula Attila MHGT elnök felszólalása zárta. A kiállításhoz szorosan kapcsolódó konferencia, tárgyánál fogva, illő ünnepélyességgel ment végbe; számos érdeklődő jelenlétében.¹¹

Az előbbi konferenciák mellett, számos további rendezvény is volt, melyre felhívtuk tagjaink figyelmét, illetve amelyek során az MHGT tagjai is megnyilvánultak. Ezek közül kiemelhetjük a következőket:

[1] a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum (MKVM) részéről Bakó Bálint r. tagunk, továbbá Balogh László zászlógyűjtő tagtársunk által szervezett, *Vexillológiai Nap 2023* című rendezvényt, mely a mondott múzeumban volt, 2023. április 22-én;¹²

[2] a Magyarországi Evangélikus Egyház és az Evangélikus Országos Gyűjtemény által, *br. Radvánszky Albert egyetemes felügyelő emlékére* (megválasztásának 100., a kommunista diktatúra általi eltávolításának 75. és halálának 60. évfordulója alkalmából), 2023. október 13-án rendezett konferenciát és kiállítást;¹³

[3] a Szlovák Falerisztikai Társaság (Slovenská Faleristická Spoločnosť) által, a Tallinni Lovagrendi Múzeum (Tallinna Rüütliordude Muuseum) közreműködésével Tallinnban, 2023. október 22–23-án szervezett *8. Nemzetközi Falerisztikai Konferenciát*, melyen főtitkárunk mellett Gyenes László és Szigeti Krisztina MHGT tagok vettek részt;¹⁴

[4] végül pedig Horváth Hilda tagtársunk *Lépj be! – Palotáktól lakásokig Magyarországon 1896–1945* című könyvének¹⁵ bemutatóját, mely 2023. december 14-én volt Budapesten.¹⁶

A 2022. november 7-én tartott *Aranybulla-emlékülés*, valamint a 2022. május 19-i *MHGT-MTCSE előadást* kedvező tapasztalataiból kiindulva, elnökünk szorgalmazta, hogy minden évben tartsunk ezekhez hasonló tematikus

10 A jelenlévők szakértő hozzászólásai igen érdekessé tették e múzeumi sétát.

11 A 2022. évi funerológiai konferenciához hasonlóan, ezúttal is *szóba került* konferenciakötet megjelentetése, melyre azonban megint csak nem került sor. Az előadók számára a Turul folyóiratban nyílt lehetőség munkáik közlésére.

12 A konferencia meghívója: <https://www.mhgt.hu/vexillologiai-nap-2023-0422/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

13 A konferencia meghívója: <https://www.mhgt.hu/radvanszky-albert-konferencia-2023-1013/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

14 A konferenciáról Ogojlik-Berzsenyi Anett MHGT főtitkár közölt beszámolót, a Turul 2023. évi 3. füzetében.

15 *Horváth Hilda – Somlai Tibor: Lépj be! Palotáktól lakásokig Magyarországon 1896–1945*. (Corvina Kiadó, Bp. 2023.)

16 Meghívója: <https://www.mhgt.hu/konyvbemutato-2023-1214/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

rendezvény; tehát *előadóestet*, illetve *tematikus előadást*. 2023-ban mindkettőre volt példa.

2023. november 30-i felolvasóülésünket, kétórás *családkutatási előadósté*t bővítettük, melyet ezúttal másik társszervezetünkkel, a MACSE-vel közösen rendeztünk. A három előadást fentebb már érintettük. Az előadóest tetszést aratott, ám megjegyzendő, hogy sem az MHGT, sem a MACSE nem fordított kellő gondot annak meghirdetésére – illetve más, a családkutatók által előnyben részesíthető rendezvények is voltak ugyanabban az időpontban. Így a rendezvényen a vártnál kevesebben vettek részt.¹⁷

Valósággal tömegesen vonzotta az érdeklődőket, 2023. március 23-án, az 1848–1849. évi magyar polgári forradalom és szabadságharc kitörésének 175. évfordulója alkalmából szervezett *emlékülésünk*, melyet a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum Színháztermében tartottunk. Az ülés egyedüli programpontja Hermann Róbert előadása volt, *Mítoszok és legendák 1848–1849-ből* címmel.¹⁸ A rendkívül érdekes, csaknem kétórás előadást számos kérdés mellett, élénk eszmecsere követte, jelenlévő vendégeink és tagtársaink részvételével. Az est (nyilván az előadó kvalitásából adódóan is) fényesen beigazolta a hasonló rendezvények létjogosultságát, ami az elnökséget a megkezdett szervezőmunka folytatására inti!

A 2022. évről szóló beszámolóban megemlékeztünk a *Falerisztikai Munkacsoport* megalakulásáról, mely 2023 nyaráig (tehát tárgyévünkben is!) folytatta munkáját. Fentiekén kívül további szakmai programot, *kirándulást*, 2023-ban nem szerveztünk.

Társaságunk belső működése szempontjából, *testületi üléseink* érdemelnek figyelmet, melyeket 2023-ban is az előírt számban és formában tartottunk meg – leszámítva azt a körülményt, hogy tavaszi rendes közgyűlésünket ősszel egy újabb, rendkívüli is követte. Elnökségi üléseinket online formában, míg a közgyűléseket személyes jelenléttel tartottuk.

A 2023. március 3-i elnökségi ülésen egyeztetünk az *Együtt a kutatókért!*, a Fejérpataky- és a jubileumi konferencia, valamint az 1848–49-es emlékülés előkészítéséről. A székhely-ügyről röviden volt szó. Könyvelőnk megbízási díjának emelésével, az MNL-lel kötendő együttműködési megállapodással, a NEA 2021. és 2022. pályázatok lezárásával, a Turul folyóirat helyzetével (lásd alább!), a honlap-szolgáltató civil szervezeteknek szóló akciójával, tagsági ügyekkel, valamint a beérkezett adományokkal is foglalkozott az elnökség. Elnök úr jelezte, hogy 2023. március 6-án Iváncsán, meg fogja koszorúzni Fejérpataky László néhai MHGT elnök sírját. A koszorú beszerzését a pénztárnok vállalta (a Társaság pénztára terhére). Tagtársunk, Nyáry Éva festőművész nagylelkű felajánlását is tárgyalta az elnökség. A művésznek elkészítené az MHGT alapítója és első elnöke, br. Radvánszky Béla, reprezentatív portréfestményét, a Társaság székhelye

(tanácsterme) számára.¹⁹ A pénztárnok, csatlakozva a felajánláshoz, vállalta, hogy megtervez és saját költségén elkészíttet egy, a képhez méltó díszkeretet. A felajánlás feltételül Nyáry Éva azt szabta, hogy a székhely illetékesei járuljanak hozzá írásban a festmény elhelyezéséhez. A székhely-ügy rendezetlensége folytán, a felajánlások megvalósítása, sajnos későbbi időre marad.

A március 20-i elnökségi ülésen ismét a pályázatokról, valamint az azokkal kapcsolatos beszerzésekről, az *MHGT 140* konferenciáról, továbbá az 1848–49-es emlékülésről és az áprilisi Vexillológiai Napról volt szó. Könyvelőnkkel az éves díj emeléséről szóló megállapodás megszületett, így az elnökség engedélyezte megbízási szerződésének módosítását. Az ülés fő tárgya a Turul helyzetének rendezése volt (amire alább térünk ki).

Július 10-i ülésén az elnökség főként az őszi részleges tisztújítás előkészítésével foglalkozott; összehívta ezen közgyűlést és megválasztotta a jelölőbizottság tagjait. Az elnökség tárgyalta az őszi konferenciák szervezéséről, illetve az azokon való részvételről (a Magyar Érdemrend centenáriuma, *MHGT 140*, tallinni falerisztikai konferencia). Tagfelvétel is történt. A Turul ügyét az elnökség röviden érintette. A beérkezett adományokért köszönetet mondott. Az elnökség felkérte az illetékeseket a Magyar Nemzeti Levéltárral kötendő együttműködési megállapodás előkészítésének folytatására.

A 2023-as év utolsó elnökségi ülése *október 31-én* volt. Az elnökség elfogadta a pénztárnok által, a küszöbön álló Közgyűlésre előkészített 2023. évi költségvetést, valamint megvitatta és – megfelelő kiegészítésekkel – elfogadta a 2024. évi NEA-pályázatnak, a pénztárnok által előkészített költségtervet. Az elnökség tudomásul vette egy tag kilépését, majd tárgyalta egy tagtársunk részére, munkája elismeréseként ajánlható Turul példányok ügyében, valamint előzetesen jóváhagyta és a közgyűlés elé terjesztendőnek ítélte a folyóirat szerkesztőségi névsorát és szervezeti és működési szabályzatát; továbbá megtekintette a folyóirat (pénztárnok által elkészített) új weboldalát, illetve annak formázását. Az elnökség tárgyalta a Turul *Magyar Érdemrend* és *MHGT 140* konferenciához kapcsolódó esetleges különszámairól, az azokba szánt közlemények összegyűjtésének állásáról.²⁰ A WM 100GB-os felhő-tárhelyének új szolgáltatóhoz való átköltöztetéséről is döntött az elnökség.²¹ Ismét szó volt az MNL-lel kötendő együttműködési megállapodásról. Elnökünk megköszönte a Társaságot a tallinni falerisztikai konferencián képviselt tagtársak munkáját. Az elnökség több adományért is köszönetet mondott, így Sajókaza Község Önkormányzatának, könyvadományáért,²² mely a pénztárnok révén került a Társaság

17 Az előadóest meghívója megtalálható felolvasóüléseink 2023./II. félévi programjában: <https://www.mhgt.hu/felevi-program-2023-0901/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

18 Az emlékülés meghívója: <https://www.mhgt.hu/nygyvennyolcas-emlekules-2023-0323/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

19 A művésznek a kép elkészítését ingyen, adományképpen vállalta.

20 A kéziratok összegyűjtésében Gyenes László titkár segített a főszerkesztőnek.

21 Erre azért volt szükség, mert a korábbi tárhelyünket fenntartó cég bejelentette, hogy a továbbiakban nem foglalkozik felhő-tárhelyszolgáltatással.

22 Falukönyv – Sajókaza. Szerk. H. Petkovics Katalin. (Sajókaza Község Önkormányzata, Sajókaza 2009.) E könyvet Lévai Ákos, a sajókazai Művelődési Ház munkatársa bocsátotta Könyvtárunk rendelkezésére.

könyvtárába, aki 2023. október 6-án, az MHGT nevében, megkoszorúztatta alapító elnökünk, br. Radvánszky Béla sírját.²³

Az év első, *rendes közgyűlését* 2023. május 30-án, 17 órakor tartottuk, a Magyar Nemzeti Múzeum Lapidáriumában. Az elnök beszámolt a Társaság 2022. évi működéséről, felemlítve a *Castrum Doloris* konferenciát és az *Aranybulla 800* emlékülést is. A 2023-as év már lefolyt eseményei közül az 1848–49-es emlékülést és a Vexillológia Napot emelte ki. Kitért a nemzetközi együttműködésekre (elsősorban a Szlovák Genealógiai és Heraldikai Társasággal, valamint a Szlovák Falerisztikai Társasággal fennálló kapcsolatra). Méltatta az MHGT *Falerisztikai Munkacsoportjának* megalakulását és működését. A Nemzeti Címerbizottság munkájára is kitért, mely a megelőző időszakban, főként online formában folytatta működését. Ezt követően a pénztárnok előadta a 2022-es pénzügyi évről szóló beszámolóját. A közgyűlés mindkét beszámolót elfogadta. Technikai okok miatt azonban a pénztárnok nem tudta előterjeszteni a 2023. tárgyévi költségvetési tervet.²⁴ Emiatt a közgyűlés nem tárgyalhatta meg a költségvetést, hanem azt a soron következő rendkívüli, részleges tisztújító közgyűlés elé utalta. Utóbbira azért volt szükség, mert Kökényessy Szilárd alelnök, valamint dr. Szeidlé dr. Németh Mariann felügyelőbizottsági tag (2023. május folyamán) lemondott. A Közgyűlés megtárgyalta a tartandó újabb Közgyűlés napirendjét, és javasolta, hogy a gyűlés 2023. augusztus 16-án legyen. A Turul folyóirat helyzetéről az elnök és pénztárnok beszámolt; ám mivel az SZMSZ-tervezet, és a megerősítendő szerkesztőségi névsor nem állt rendelkezésre, ezekről nem született határozat.

A *rendkívüli, részleges tisztújító közgyűlésre* végül is nem nyáron, hanem csak 2023. november 3-án került sor, 17 órai kezdettel, ugyancsak a Lapidáriumban. Ennek oka az volt, hogy a Turul SZMSZ előkészítése, a vártnál tovább tartott, valamint a tisztújításhoz szükséges jelölőbizottságot is csak július 10-i ülésen hívta össze az elnökség.²⁵ A közgyűlés egyhangúlag jóváhagyta a pénztárnok által benyújtott 2023. évi költségvetési tervezetet. Eszerint a Társaság 600 ezer forintot csoportosít át Turul folyóirat új bankszámlájára, amit a pénztárnok 400 ezer forintos magánadományával, egymillió forintba egészít ki. Ez lesz az új biztonsági tartalék, illetve indulótőke. Ezt követően a közgyűlés tartózkodás és ellenszavazat nélkül megerősítette a Turul folyóirat eddigi főszerkesztőjét, valamint a szerkesztőség tagjait. A Turult így Rác György főszerkesztő, valamint Avar Anton, Kovács Eleonóra, Kőrmendi Tamás, Laczlavik György, Neumann Tibor és Soós

István szerkesztőségi tagok szerkesztik továbbra is (az új Turul SZMSZ-nek megfelelően, határozatlan ideig). Majd a közgyűlés, ugyancsak tartózkodás és ellenszavazat nélkül, elfogadta a Turul folyóirat szervezeti és működési szabályzatát. A közgyűlés elfogadta az MHGT gyűjteményeinek védelméről szóló elnöki előterjesztést is. Végül sor került a részleges tisztújításra. A jelölőbizottság (Huberth Kristóf, Németh Márk Botond, Péri Ákos Ájbek) részéről Huberth Kristóf tagtársunk ismertette a tavasszal megüresedett két tisztségre beérkezett jelöléseket. Mindkét tisztségre egy-egy jelölés érkezett. Az alelnöki tisztségre Őrsi Juliannát, a Felügyelőbizottság tagjával pedig dr. Szigeti Krisztina tagtársunkat jelölték, akik a jelölést elfogadták. A titkos szavazás a mandátumvizsgáló- és szavazatszámoló bizottság irányításával folyt le (Bakó Bálint, Benke Tamás, Kovács Rudolf Zoltán). A közgyűlés Őrsi Juliannát (15 igen és 0 nem szavazattal, egy tartózkodással) alelnökké, dr. Szigeti Krisztinát pedig (16 igen szavazattal, nem szavazat és tartózkodás nélkül) felügyelőbizottsági taggá választotta. A szavazás eredményét Kovács Rudolf Zoltán hirdette ki. A közgyűlés tetszéssel fogadta az új tisztségviselőket, akik írásbeli tisztség-elfogadó nyilatkozataikat megtették. A közgyűlés végén röviden szó volt a következő év legfőbb megoldandó kérdéséről: a székhely-problémáról; majd az elnök arra buzdította a Tagságot, hogy műveiket, kiadványait, az MHGT Könyvtára részére adományozzák (a fent mondott határozat értelmében).

Az MHGT *rendes tagjainak létszáma* 2023. január 1-én 167 fő volt, ez az év végére 166-ra változott (2023. december 31-i állapot). A tiszteletbeli tagok létszáma mindvégig 1 fő volt; pártoló tagunk nincs. Az év folyamán a be- és kilépések nagyjából kiegyenlítették egymást. (Halálozás, hála Istennek, nem történt.) 2023. január 1-jével változott a tagdíj 1500-ról 3000 forintra.²⁶ Ez bevételeink *mérsékelt* növekedését eredményezte – ugyanis, bár nagy kilépési hullám nem volt, szép számmal akadtak, akik 2023-ra tagdíjat nem fizettek. (Közülük a legtöbben már 2022-re is tartoztak, amikor még csak 1500 forint volt a tagdíj.) Az elmúlt évek tapasztalatai szerint a nem fizető tagok közül számosan abban a hiszemben vannak, hogy tagságuk automatikusan megszűnik (azokra az évekre, melyekre nem fizetnek). Ez súlyos félreértés, melyet sajnos az eddig évente kétszer e-mailben kiküldött, valamint honlapunkon állandó jelleggel megtalálható tagdíj-fizetési tájékoztatás,²⁷ és a számos, névre szóló fizetési felszólítás sem tudott eloszlalni. A jelenség hátterében az állhat, hogy egyesek még arra sem veszik a fáradságot, hogy kilépésük tényét, pár sorban megírják az egyesület vezetőségének²⁸ – hanem nyilván azt remélik, hogy tagságuk önmagától

23 A koszorúzásra az elnök szóbeli felhatalmazásával került sor. A koszorút a pénztárnok saját költségére készítette el.

24 A közgyűlésre szánt dokumentáció összeállításakor a pénztárnok a költségvetési terv oldalát véletlenül nem illesztette bele a tagságnak kiküldött PDF fájlba és így az a nála lévő, nyomtatott változatba sem került bele. Emiatt a költségvetési tervet sem a tagság nem kapta meg, sem a pénztárnok nem tudta ismertetni a közgyűlés helyszínén – mivel ott pillanatnyilag semmilyen formában sem állt rendelkezésére.

25 Márpedig az Alapszabály 6. §. 6.2 (8) bekezdése szerint a jelölőbizottság, a tisztújító közgyűlés tervezett időpontja előtt legkésőbb 60 nappal hívandó össze; vagyis ha a jelölőbizottság megalakulását az azt összehívó elnökségi üléssel egyidejűnek tekintjük, a tisztújító közgyűlést legkorábban 2023. szept. 8-án lehetett volna megtartani.

26 A 12./2022.(05.24.) számú közgyűlési határozat értelmében.

27 Tagdíj-fizetési leírás honlapunkon: <https://www.mhgt.hu/tagdij/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

28 Több esetben a pénztárnoknak telefonhívás után saját kezűleg kellett írásban rögzítenie a kilépés tényét, mert a kilépő tagtárs kérésre sem volt hajlandó semmiféle írást küldeni saját kilépéséről. Holott egykor, belépésével minden tag vállalta, hogy a *Társaság céljainak megvalósulásához hozzájárul*. Legalább annyit *megtehetne* tehát a kilépni akaró tag, hogy pár sorra méltatja az egyesületet, jelezve szándékát.

szűnik meg, vagy „szünetel” – vagy esetleg meg sem szűnik.²⁹ Ez a helyzet a következő években nem lesz tartható. A 2024. évi tagrevízió várhatóan érezhető (10–27% közé tehető) létszám-csökkenéssel jár majd. Reméljük, hogy az újonnan csatlakozók révén, a tagdíj-fizetési morál, valamint a Társaság iránti felelősségérzet, javulni fog!

A Társaság *vagyonai helyzete* annak ellenére is stabil maradt, hogy a Turul céljára 600 ezer forintot különítettünk el felhalmozott tőkénkől. A 2023-as NEA pályázat keretében könyvelőnk megbízási díját, valamint egy új, erős kameraállvány beszerzését fedeztük, az előadás-videók készítéséhez. Általában véve elmondható, hogy az elmúlt években, a NEA-pályázatok, nagyon hasznosan járultak hozzá működési költségeink fedezéséhez.

2023-ban, az előző évekhez képest, még nagyobb, összesen 99 937 forintos SZJA 1% felajánlásban részesült egyesületünk. Tagtársainktól az év folyamán összesen 66 431 forintnyi adomány érkezett, tagdíj-felülfizetés formájában (hét adományozótól). Hálásan köszönjük kedves tagtársaink, támogatóink nagylelkű adományait!

Könyvtárunk helyzete a 2023-as évben is a megelőzőekhez hasonlóan alakult. A számos gyarapodás közül kiemelendő Kápolnai Kázmér tagtársunk nagy értékű könyvadományára, valamint Barabássy Sándor, Keresteš Péter és Kubinyi Jenő tagtársaink szép kiállítású családtörténeti monográfiái.³⁰ A *Webes Munkacsoport* (WM) 2023-ban is ellátta alapvető tevékenységét, vagyis rendezvényeink megörökítését. A 2022. végén regisztrált felhő-tárhely továbbra is üzemel; miáltal a nyers rendezvény-videók néhány napon belül elérhetővé válnak Videótár³¹ oldalunkon; azonban a vágási munka tekintetében továbbra sincs előrelépés. Benke Tamás WM-koordinátor ugyan részletes videó-vágási útmutatót készített,³² és felhívást intézett az MHGT tagságához, kérve további segítőtagok csatlakozását,³³ azonban ez eredménytelen maradt. Honlapunk³⁴ és Facebook oldalunk,³⁵ a megelőző évekhez hasonlóan, rendben üzemelt. A pénztárnok időközben létrehozta a Turul folyóirat weboldalát is.³⁶ Az MHGT WM tevékenységének lanyhulása, a munkacsoport újjászervezése teszi szükségessé, melyre a WM koordinátorainak ter-

29 Egyes volt tagok Wikipédián megtalálható életrajzukban, annak ellenére tüntetik fel magukat MHGT-tagként, hogy tagságuk réges-régen megszűnt már – amiről akkor hivatalos értesítést kaptak.

30 *Peter Keresteš*: Dejiny rodu Keresztes z Babosdöbréte a Nimnice. ([szerzői kiadás], Nyitra, 2022.); A Kubinyi család arcképcsarnoka leszármazási táblákkal. Szerk. Kubinyi Jenő. ([szerzői kiadás] Bp. 2023.); (Barabássy Sándor könyvét ld. fentebb!)

31 A Videótár oldal honlapunkon (ahonnan az *aktuális félév* felvételei elérhetők): <https://www.mhgt.hu/videotar/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

32 Elérhető a WM oldaláról: <https://www.mhgt.hu/webes-munkacsoport/> illetve a következő közvetlen linken: https://www.mhgt.hu/ACTUAL/documents/szabalyzatok/MHGT_video_vagasi_utmutato.pdf (letöltés: 2023. dec. 31.)

33 A felhívás honlapunkon: <https://www.mhgt.hu/webes-munkacsoport/felhivas-2023-0715/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

34 Az MHGT honlapja: <https://www.mhgt.hu/>

35 Az MHGT Facebook oldala: <https://www.facebook.com/mhgt1883>

36 A Turul folyóirat honlapja: <https://turul.mhgt.hu/>

Az MHGT honlapjával, és a Turul új weboldalával kapcsolatos fejleményekre, alább részletesebben kitérünk.

vei szerint, 2024 elején kerül sor – egyes fiatal tagtársak *célzott* felkérésével.

A Társaság történetéről szóló ismertető füzet kiadására, a 2024 tárgyévi NEA pályázat keretében (az elmúlt években beérkezett SZJA 1%-felajánlások igénybevételével) végre lehetőség nyílhat.³⁷ Az MHGT székhelyének ügyét – mint legégetőbb problémát – ugyancsak rendezni fogjuk. (Ezt az átveendő Turul-példányok raktározása is megköveteli.) Egyéb távlati terveink – különös tekintettel a kiadói tevékenység szélesítésére – változatlanok. (Több monográfia, illetve forráskiadvány kiadásáról volt szó az elmúlt években; ezekre vonatkozólag eddig is folytak, s jelenleg is folyamatban vannak tárgyalások, illetve előmunkálatok.)

* * *

A Turul folyóirat átvételéről

Érdekes és egyáltalán nem kierőszakolt egybeesés, hogy a 2023-as, *jubileumi évben* került sor a Turul folyóirat MHGT általi „visszavételére”. A folyóirat helyzetének gyökeres megváltoztatása, illetve ennek szándéka, búvópatakként már évek, sőt évtizedek óta jelen volt az újjáalakult MHGT-ben, és csupán az események váratlanul összeállt láncolata hozta magával, hogy az átvétel egyáltalán megtörténhetett (és véletlenül, éppen 2023-ban).

Régóta és sokakat foglalkoztatott a Turul kérdése Társaságunkból – nem csak a mindenkori vezetőséget. A legkülönfélébb célkitűzéssel, vérmérséklettel, indíttatással álltak a kérdéshez, azonban olyannyira eredménytelenül, hogy külső szemlélő számára úgy is tűnhetett, az MHGT, a lappal kapcsolatosan, egyáltalán *semmit sem csinált*. E látszólag (s talán *valóban!*) cáfolhatatlan észlelet mögött azonban egy 140 éves szervezetnek, a maga történetéből, hagyományából s tagjai egyéni gondolatvilágaiból álló, összetett eszmei rétegrendje húzódnak meg, amely (kívülről passzívnak ható) komplexum belső folyamatai, olykor olyas hirtelen és meglepő eredményekre vezetnek, mint amilyen például az MHGT újjászerveződése, vagy a Turul visszaszerzése volt. Amilyen váratlan (és külső szemlélő számára szinte megmagyarázhatatlan) volt tehát az MHGT 2023. évi fellépése a Turul visszaszerzése ügyében, épp annyira *természetesnek, sőt magától értetődőnek* kell vennünk azt, ha ismerjük Társaságunk szinte irracionális, sztochasztikus működésmódját, melyben, a mérhetetlenül passzív felszín mögött, felmérhetetlen lehetőségek és erők húzódnak meg, az elődeinktől örökölt eszmei aranytartalékoknak köszönhetően.

Mégis nehéz feladat összegezni a Turul körül végbementeket; különösen, ha az *MHGT szemszögéből* próbáljuk magyarázni, elbeszélni. (Márpedig mi egyéb szempontot tekinthetne az MHGT tisztségviselője?) Addig egyszerű a dolgunk, míg csak a tényszerű történéseket összegezzük – mert azok önmagukért beszélnek, azokban sok vitatható nincsen. (Még

37 E történeti összefoglalót – mely a Társaság jelenéről is körképet nyújt majd – 2024. második felében, mint *éves programfüzetet* tervezzük kiadni.

ha ellenérzést kelthetnek is.) Ha azonban a történetek mögötti összefüggéseket, kiváltó okokat, és az álláspontokat, az egyes esetekben elfoglalt „tárgyalási pozíciókat” alátámasztó (nyílt vagy burkolt) *érvrendszereket* vesszük tekintetbe, olyan tömkelegbe jutunk, melyből semmiképp sem le lehetünk olyan kiutat, mely saját magunk, vagy mások oktalán (és káros) bántására ne vezetne. Másként szólva, a tények előadhatók, de nem interpretálандók, mert ezúttal – Karinthyt parafrázálva – a tények értékéből az interpretáció sokat levon(na).³⁸

Azt adjuk tehát elő az alábbiakban, *ami történt*, természetesen, minden további magyarázat, értelmezési kísérlet nélkül. Tisztában vagyunk azzal, hogy mindaz, *ami történt*, nem csak egyféleképpen értelmezhető – valamint, hogy *látszólag* vannak logikailag kitüntetett, *magától értetődő* értelmezési lehetőségek is – melyek azonban nem mindig felelnek meg az általunk (ti. az MHGT által) *helyesnek vélttel*. Ugyancsak előfordulhat, hogy egy tényközlés, mely valahol *ténylegesen elhangzott* – valótlan tartalmat tartalmazott. Mégis, mivel *de facto elhangzott*, tehát *maga a tényközlés, objektíve megtörtént*, előadjuk – anélkül, hogy a benne foglalt esetleges tévedést (avagy célzatos hazugságot) lelepleznénk, magyarázgatnánk. Elegendő ugyanis azt látunk, *ami történt*, a maga egymásutánjában – annál is inkább, mivel általában is elmondható, hogy világunkban az *események továbbrendítője* nem mindig a *kifogástalan igazság*, a teljes tényvalóság (maradékalan, és megfelelő *korrekciós faktorokkal* kiigazított) átlátása – hogy finoman fogalmazzunk.

Mi tehát az *elhangzott kijelentéseket és megvalósult tényeket* nyújtjuk – értelmezési keret nélkül. Úgy van az, hogy aki Társaságunk szándékait illetően kételkedik, nyilván sosem tudnánk meggyőzni „igazunkról” (ezért ezzel nem is próbálkozunk); akinek pedig *van szeme a látásra, füle a hallásra*, az ítélje meg a tényeket a *maga feje szerint* – segítségére nem szorul.³⁹

Hogy egyáltalán foglalkozunk az átvételi folyamat leírásával, annak oka mindenekelőtt, ennek az eseménysornak a jelentősége az MHGT életében; azután, hogy a tényadatokat a felelősség mohától megóvjuk; végül, hogy mindezt Társaságunk utánunk jövő nemzedékei elé példaként állítsuk – nem mintha minden ízében követendő volna, hanem, mert hatásos ellenszere lehet a *Mit miért nem tudunk megcsinálni?* alapállású gondolkodásmódnak, ami mindeddig *eredménytelenségünk záloga* volt. (S amelynek árnyékában, természetesen, *sok mindent*, amit egyáltalán érdemes volt szakterületünkön megtenni, *mások csináltak meg, nem mi*.)

A tények:

[1] A br. Radvánszky Béla által (naplója tanúsága szerint)⁴⁰ már 1878 óta megalakítani szándékozott, s ténylegesen 1882-

38 „A darab értékéből az előadás sokat levon.” Karinthy Frigyes: Így írtok ki!

39 Egyébként sem képzelhetjük (az események résztvevői lévén), hogy *teljes objektivitással* volnánk képesek bármiféle magyarázatot leírni.

40 Herman Ottó Múzeum (Miskolc) – Helytörténeti Dokumentumtár – Radvánszky-hagyaték – 2008.36.1.: Báró Radvánszky Béla kézirat naplója, 11. kötet (1882. jan. 1. – 1882. máj. 14.), p. 6.: „[Budapest, 1882.] Jan 9. Ma

tól megszerveződő MHGT fő célkitűzése eredetileg (is) a történelem segédtudományainak terjesztése volt, *egy folyóirat*, valamint egy nemzedékrendi zsebkönyv-sorozat révén. Erről tanúskodik a Társaság Budapesten, 1882. február 10-én kelt (és nyomdailag sokszorosított) tagtoborzó ívében található felhívás is.⁴¹

[2] A Társaság működésének első időszakában (mely az 1883. február 25-i alakuló közgyűléstől, a feloszlást kimondó 1951. február 27-i közgyűlésig terjedt), a Társaság folyóiratának kiadója mindvégig az MHGT volt. Ez a helyzet akkor sem változott, amikor a II. világháborút követő években, a folyóirat a „Turul” főcímet elhagyva, és a korábbi alcímet⁴² főcímmé „előléptetve” jelent meg.

[3] Az MHGT újjászervezése az 1980-as évek elején indult. Jelképes okokból a formális újjáalakulás időpontjául az 1983-as évet kívánták kijelölni az érdekeltek (és félig-meddig illegálisan szervezkedő) szakemberek (és amatőrök). A szervezkedés egyik vezetője, Kállay István Aczél Györggyel tárgyalt az MHGT lehetséges újjáalakulásáról. Aczél ekkor ellenezte az MHGT önálló szervezetként való újjáalakulását.⁴³

[4] Feltehetőleg ennek folyományaként, az MHGT nem önállóan, hanem mint a Magyar Történelmi Társulat Archéografiai, Heraldikai és Genealogiai Szakosztálya „alakult újjá”. A szakosztály alakuló ülése az ELTE BTK Tanácsstermében volt, 1983. május 3-án. A szakosztály elnöke Kállay István, titkára Pandula Attila lett.⁴⁴

Nagy Imrével, b. Nyáry Albert és Deák Farkassal konferenciát tartottam az alakítandó »Heraldikai Társaság« ügyében. Kifejtettem nézeteimet és felolvastam az általam még 1878ban fogalmazott alapszabály és ügyrend tervezetét. Egy pár csekély módosítással elfogadták azt. Megállapodtunk abban is hogy néhány nap múlva kiket hívunk meg egy szélesebb körű tanácskozmányra.” Nota bene: Az MHGT első (1882. évi) alapszabálynak 32–33. §-ában megtalálható a folyóirat-alapítás szándéka is: „A társaság a 2. §-ban elősorolt tudományágak művelése, fejlesztése és terjesztése céljából egy – rendes időközönként megjelenő – folyóiratot alapít. (...) Ezen folyóirat a társaság hivatalos közlönye, mely a tudományos cikkeken kívül értesítést hoz a társaság ügyeiről, üléseiről, és általában figyelemmel kíséri a többször említett tudományágak mozgalmait.” Így joggal feltételezhetjük, hogy ezen kitételek, már Radvánszky 1878-as fogalmazványában is benne lehettek (valamilyen formában).

41 Részletek a szövegből: „Felhívás egy magyar heraldikai és genealogiai társaság ügyében. (...) a történelem társtudományai (...), mint szaktudományok annyira fejlődtek, hogy ezeknek folytatólagos műveléséről és terjesztéséről gondoskodnunk kell. Jelen irodalmi viszonyaink között az említett tudományok terjesztését csakis társulás útján érhetjük el. Ennélfogva elérkezettnek láttuk az időt, egy Heraldikai és Genealogiai Társaság alakítására. A társaság célja egy rendes idő szakonként megjelenő folyóirat által terjesztetni az említett tudományokat. (...) Ezen kívül a társaság koronként egy nemzedékrendi zsebkönyvet fog kiadni (...)” Országos Széchényi Könyvtár – Kisnyomtatványtár, raktári jelzet: Kny.D 4.258.

42 Ezen alcím: „A Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság Közlönye”.

43 Pandula Attila mostani elnök szóbeli közlései alapján.

44 Az alakuló ülés időpontja Gudenus János József tagtársunk szíves közlése (e-mail, 2022. máj. 11., 20:06). Vö.: *Vass Henrik*: Beszámoló a Magyar Történelmi Társulat 1983. évi tevékenységéről és az 1984. évi munkatervéről. Századok 118. (1984) 571., 573.

[5] A következő években a *proto-MHGT* továbbra is mint az MTT szakosztálya létezett. A Századok folyóirat rendszeresen beszámolt működéséről – egészen az 1990-es évek végéig.⁴⁵

[6] A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság, önálló jogi személyként, az 1989. május 29-én tartott Közgyűléssel alakult újjá, mely új Alapszabályt is elfogadott, tartalmilag megerősítve az 1883. évi célkitűzéseket. A mondott Alapszabály 2. §-a (*A Társaság tevékenysége és célja*) szerint:

„A Társaság 1883-ban alakult és jogfolytonosság alapján folytatja tevékenységét (...). A történelem segédtudományai iránt érdeklődőket és tudományos művelőit tömöríti. Célja e tudományok művelése, fejlesztése, eredményeinek ismertetése (...). Ennek érdekében rendszeres összejöveteleket tart, munkacsoportokat szervez (...). Újból megjelenteti az 1950-től szünetelő *Turul* című tudományos folyóiratát, kiadványokat jelentet meg, (...) könyvtárat tart fenn tagsága részére. Illetékes hatóságoknak és szervezeteknek szakvéleményt ad és javaslatokat tesz a történelem segédtudományai köréből.”⁴⁶

[7] Az MHGT ezen, 1989. évi újjáalakulást követően, önálló adminisztratív hátterét csak nagy nehezen volt képes létrehozni. Erről tanúskodik a tagnyilvántartás is, melynek első dokumentumai 1996 nyarán keltek.⁴⁷ Egyik Tagtársunk szerint, az egyesületként önállóvá (különálló jogi személyé) vált MHGT, tényleges működését csak 1996-ban, az Astoria Szállóban kezdte meg.⁴⁸ Ez összevág más tagtársaink⁴⁹ személyes visszaemlékezéseivel is.

[8] Hogy az MHGT-t, egészen az 1990-es évek végéig, formálisan az MTT szakosztályának is tartották (mintegy *kettős természetet* tulajdonítva neki!), kiderül a Századok korabeli közleményeiből. Részlet egy 1999. évi MTT főtítkári beszámolóéból: „A kettős státuszú, egyrészt teljesen önálló, másrészt a Társulat szakosztályaként működő Heraldikai és Genealógiai Társaság sikerekről is, gondokról is beszámolt. Siker, hogy a ciklus első két évének bizonytalanságai után havi rendszerességgel helyreálltak a főleg genealógiai tárgyú felolvasó ülések, a Forrástudományi [sic!] és Dokumentációs Szakosztály is folyamatosan tartott genealógiai, archontológiai és módszertani előadásokat.”⁵⁰

45 Válogatás az 1985–1991. közötti „híradásokból”: *Rozsnyói Ágnes: A Magyar Történelmi Társulat hírei. Századok 119. (1985) 886.; Mucsi Ferenc: Magyar Történelmi Társulat hírei. Századok 120. (1986) 581–582.; [szerző nélkül]: A Magyar Történelmi Társulat hírei. Századok 121. (1987) 1010.; Szabolcs Ottó: A Magyar Történelmi Társulat igazgatóválasztmányának beszámolója. Századok 121. (1987) 1236–1237.; Rozsnyói Ágnes: A Magyar Történelmi Társulat tisztújító közgyűlése (1991. április 13.). Századok 125. (1991) 597–598.; Szakály Ferenc: Főtítkári beszámoló (1991. április 23.). Századok 125. (1991) 610.*

46 Az újjáalakuló közgyűlésen elfogadott Alapszabály másolata megtalálható a kurrens pénztárnoki iratok között. (Kiemelés tőlem.)

47 A legkorábbi *eredeti és datált* belépési nyilatkozat Nyáry Évát (45. sz. tag), kelt Bp., 1996. jún. 3-án. (A többi nyilatkozat később kelt, vagy datálatlan.) A nyilatkozatok megtalálhatók a kurrens pénztárnoki iratanyagban.

48 Zsigray Zsolt hozzászólása Szücs János Facebook posztjához az MHGT Facebook-oldalán: „A társaság tényleges újjáalapítása pedig 1996-ban történt meg az Astoria szállóban.” Lásd: <https://www.facebook.com/mhgt1883/posts/pfbid02SXS9879ihQT7nQEPQLpQSQpbPGFtlbXvuqwp43b1xyefsg7NcabagJUscUtGUPYl> (letöltés: 2023. dec. 31.)

49 Pl. Gudenus János József és Pandula Attila.

50 *Hegy Klára*: Főtítkári beszámoló a Magyar Történelmi Társulat helyzetéről és 1995–1999 közötti tevékenységéről. Századok 133. (1999) 886.

Ebből látható, hogy az 1999-ben még MTT-szakosztálynak is tartott MHGT-n belül, még ekkor is működött a *Forráskutatói és Dokumentációs Szakosztály*.⁵¹ Ennek már 1992-ben is találjuk nyomát;⁵² feltehetőleg 1989–1992 között jöhetett létre.

[9] Több, az MHGT-hez is erősen kötődő személyiség, köztük Fügedi Erik és Vajay Szabolcs, már az MHGT formális újjáalakulását követően, az 1990-es évek elején, nemzetközi gyűjtést és komoly szervezőmunkát folytattak a *Turul* folyóirat újraindítása érdekében – amely, mint fentebb láttuk, az 1989-es alapszabály 2. §-a szerint, az MHGT célkitűzése volt.⁵³

[10] A folyóirat létesítése érdekében három szervezet, az MHGT, a Magyar Országos Levéltár és a Magyar Történelmi Társulat, Budapesten, 1992. május 31-én kötött megállapodást, melynek címe: *Pro Memoria*. Részlet az okmányból, mely a szervezetek közötti feladatmegosztást határozza meg: „A Magyar Történelmi Társulat a kiadás tekintetében illetékes, amelynek ügyintézését Pandula Attila technikai szerkesztő végzi, a Társulat illetékeseivel egyetértően.

A Magyar Országos Levéltár a kezdeményezőkre rendelkezésre bocsátja az 1950-ben megszűnt folyóirat raktáron lévő példányait az erre vonatkozó előírásoknak megfelelő módon, továbbá helyiséget biztosít a megjelenő számoknak évente kétszeri szétosztására, könyvcseres-partnerei részére pedig ötven *TURUL*-példányra fizet elő.

A felújult *Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság* a hagyományok folytonosságának letéteményese, amit a nagyközönség számára az újrainduló folyóirat bejegyzett neve is szavatol.”

A lap szerkesztésében résztvevő munkatársakat, a *Pro Memoria*, ekként sorolja fel:

„Nyulásziné Straub Éva a kéziratok kezelését, Pandula Attila a technikai szerkesztést, Rainer Pál pedig az előfizetőkkel való kapcsolattartást végzi mint elsődleges feladatkört, egymással szoros együttműködésben.”

(A felsorolt három személy, a későbbiekben egyaránt kimutatható az MHGT tagjaként.)⁵⁴

[11] A *Turul* folyóiratot a Művelődési és Közoktatási Minisztérium, Bp., 1992. november 27-én kelt határozatával (B/SZI/1655/1992. számon) nyilvántartásba vette. A folyóirat alapítójaként az MHGT-t, kiadójaként az MTT-t, a szerkesztőség elérhetőségeként pedig az Országos Levéltár Bécsi kapu téri épületének címét és telefonszámát jegyezték be. A folyóirat tárgyköre itt: „heraldikai, pecsétani és családtörténeti témájú tudományos cikkek közlése”.⁵⁵

51 Tehát a „szakosztály szakosztálya”!

52 Rövid hírek, közlemények. *Turul* 66. (1993) 32.

53 „Fügedi Erik és Vajay Szabolcs vezetésével 1991-ben indult kezdeményezés az 1883 és 1950 között 64 évfolyamban megjelent heraldikai és genealógiai szakfolyóirat, a társadalomkutatás irányába bővítendő, korszerű igények szerinti felújítására és a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság újjáalakulására [sic!]. 1992. május 31-én három, a szakmában érdekelt intézmény [sic!], a Magyar Történelmi Társulat, a Magyar Országos Levéltár és a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság képviselői együttműködési megállapodást írtak alá a közlőny kiadására.” *Bodrits István*: A *Turul* újjászületése. Magyar Könyvszemle 113. (1997) 239.

54 A „Pro Memoria” okirat másolata megtalálható a kurrens elnöki iratok között.

55 A bejegyző végzés fénymásolata ugyancsak a kurrens elnöki iratok között van.

[12] A folyóirat első, mutatójel-jellegű száma [1951–1992. évi egyetlen füzet (65. évfolyam)] is 1992-ben jelent meg. Ezt nagyrészt a Vajay Szabolcs által toborzott nemzetközi támogatók finanszírozták, akiknek (részleges?) névsora a folyóirat 1993. évi ún. „Aranykönyv” rovatába is bekerült.⁵⁶

[13] Hogy a Turul kiadásának kezdeményezése az MHGT berkeiből indult, az Szakály Ferenc MTT főtítkárnak egy 1991. évi beszámolójából is világos – mely azonban Társaságunkat még mindig MTT-szakosztályként értékeli: „Merőben más körülmények között (...) működik az Archeográfiai, Heraldikai és Genealógiai Szakosztály. (...) A hosszú nevű szakosztály, amely maga is több munkacsoportból áll, a (...) családtörténeten túlmenően általában is sokat tett a segédtudományok fellendítése érdekében. Kár, hogy színvonalas tudományos közleményeket tartalmazó, vaskos kiadványának a Magyar Heroldnak megjelentetése akadozik, s a tervezgetés stádiumában rekedt meg a Turul című folyóirat újraindítása is.”⁵⁷

[14] Az MTT, a folyóirat 1992-es újraindulását követően, igyekezett – a *bokros* nehézségek közepette is – biztosítani a Turul (és a Századok) finanszírozását, ügyvitelét. Érdekesen világítja ezt meg a következő Századok-idezet, 1995-ből: „A Nyitott Társadalom Alapítványnak két kiadványunkat köszönhetjük. Amennyire tudom, a Századok, a Turul, a Tanári Tagozat és néhány megyei szervezetünk is ilyen célzott támogatásokkal erősítette magát. Ezek a támogatások teszik lehetővé, hogy működjünk. Az Akadémiától érkező költségvetési összeg mellé olyan támogatókat is találunk kellett, akik a fennmaradásban segítik a Társulatot. Még Benda Kálmán segítségével értük el azt, hogy a Soros Alapítvány fontosnak ítélje a Társulat létét, és már második éve – összesen másfél millió forinttal – támogasson minket. Ebben az évben 400 ezer forint erejéig sikerült bekerülnünk a társadalmi szervezeteknek abba a körébe, amelyet az Országgyűlés e célra fenntartott alapja támogat. Ezeket a pénzeket bérre, honoráriumra és rezsiköltségre is felhasználhatjuk. A jövőben az ilyenfajta támogatásokat kell szaporítanunk.”

Majd, a Turulra térve:

„Az elmúlt ciklusban a Társulat egyharmad részben egy új-jászületett folyóirat gazdája is lett: a Turulé. (...) Hosszabb szervező munka eredményeként, külföldön élő magyarok adományaiból gyűlt össze 1991-re az a pénzösszeg, amely az 1951-ben tevékenységét felfüggesztő Turul feltámasztásához, pontosabban az első, összekötő szám megjelentetéséhez szükséges volt. További egyeztetések után 1992 nyarán írta alá a Magyar Történelmi Társulat, a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság mint a lap eredeti kiadója és a Magyar Országos Levéltár azt a pro memoriát, amelyben a Társulat mint kiadó és a folyóirat pénzügyeinek kezelője szerepel, a Heraldikai és Genealógiai Társaság a felelős szerkesztőt (...), az Országos Levéltár pedig a szerkesztőt (...) és a szerkesztés tárgyi feltételeit biztosítja.”⁵⁸

56 A Turul Aranykönyve. Turul 66. (1993) 1–2.

57 Szakály Ferenc: Főtítkári beszámoló (1991. április 23.). Századok 125. (1991) 610.

58 Rozsnyói Ágnes: Beszámoló a Magyar Történelmi Társulat 1995. május 20-án megtartott tisztújító közgyűléséről. Századok 129. (1995) 1207., 1215.

[15] Ezt követően a folyóirat státuszában hosszú ideig nem következett be érdemi változás. Annyi történt, hogy az MHGT „kikapott” az MTT-ből, mint szakosztály – a Századok ilyen irányú közlései a 2000-es évek elejétől megszűnnek. A Turul az 1992–2010 közötti két évtizedben, az MTT adta ki és értékesítette, a szerkesztés pedig az Országos Levéltárban folyt, nagyrészt Nyulásziné dr. Straub Éva munkájával.⁵⁹

[16] 2010-ben a folyóirat addigi szerkesztője leköszönt. Ezt követően a laphoz (akkor) kötődő három szervezet, ún. szerkesztőbizottságot állított fel, a laphoz fűződő egyes jogok gyakorlására, illetve az ennek érdekében való kapcsolattartásra. Ezen szerkesztőbizottság alakuló ülését 2010. április 26-án, reggel 08:50-kor tartotta, az Országos Levéltárban. Az ülés jegyzőkönyve szerint „A jelenlévők megállapítják, hogy a TURUL szerkesztőbizottságát a MOL főigazgatója, az MHGT elnöke, továbbá az MTT főtítkára között 2010. január–április között folytatott többszöri írás- és szóbeli levélváltások és eszmecserék alapján, a három szervezet konszenzusával hozzák létre. (...) A Turul főszerkesztőjévé dr. Rácz Györgyöt, a MOL főosztályvezetőjét nevezik ki. (...) A főszerkesztő a szerkesztőségre vonatkozó javaslatát a szerkesztőbizottsághoz április 30-ig beterjeszti. (...) Szerkesztőbizottság következő ülését 2010. május 11-én 8 órakor tartja, ahol dönt a szerkesztőségre vonatkozó javaslat elfogadásáról.”⁶⁰

[17] A szerkesztőbizottság 2010. május 11-én a mondott ülést megtartotta, amikor is a (főszerkesztő által benyújtott) szerkesztőségi névsort jóváhagyta, valamint saját ügyrendjét (egy gépelt oldal terjedelemben) megállapította. Az ügyrend értelmében: „A Turul az 1883. évi első számában Radvánszky Béla által, illetve az 1951–1992. évi kötetben Kubinyi András által megfogalmazott alapelveknek megfelelően működik, vagyis a történeti segédtudományok művelését tűzte ki céljául. (...) A Szerkesztőbizottság tagjának megbízatása megszűnik (...) a delegálást követő 3. év december 31-én”.⁶¹

[18] Az új főszerkesztő, a folyóirat 2010. évi első számában fejtette ki szerkesztői koncepcióját.⁶²

[19] A 2010-es években a folyóirat rendszeresen a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával jelent meg. Az erre vonatkozó pályázatokat rendszerint az MTT adta le; a pályázati

59 Határozottan rámutatunk azonban, hogy a folyóirat újraindulásakor korántsem volt egyértelmű, hogy a lap gazdasági adminisztrációját hosszabb távon mely szervezet (vagy vállalat) fogja ellátni. Habár a címlapon kiadóként folytonosan az MTT szerepelt, a Turul 1993. évi (66. évf.) 1–2. füzetében (tehát az újraindulás utáni második folyóirat-számban) a 36. oldalon, a következő szerkesztőségi közlemény szerepelt: „Felhívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy megszűnt TURUL MULTI-INVEST GRAPHIC Kft 1053 Budapest, Kecskeméti u. 2. V. 31. címünk. Kérjük, hogy leveleiket a következő címre küldjék: TURUL SZERKESZTŐSÉG Magyar Országos Levéltár 1014 Budapest I., Bécsi kapu tér 4.” Ez alapján nem egészen jogosulatlan a feltételezés, hogy (talán az MHGT adminisztratív elégtelensége folytán) a folyóirat kiadását vagy szerkesztését, az újraalapítók (talán éppen Vajay, hisz Fügedi ekkorra már elhunyt), esetleg vállalkozásba terveték (volna) kiszervezni. (Erre nézvést Vajay Szabolcs Fehérvárcsurgón őrzött hagyatéka szolgálhat majd adatokkal.)

60 A szerkesztőbizottság alakuló ülésének jegyzőkönyv-másolata a kurrens MHGT elnöki iratanyagban található.

61 Ezen szerkesztőbizottsági jegyzőkönyv, valamint az annak mellékletét képező ügyrend másolata, az MHGT kurrens elnöki iratanyagában van.

62 Rácz György: A Turul megújulása 18 esztendő után. Turul 83. (2010) 1–2.

dokumentumok összeállítását azonban a főszerkesztő végezte.⁶³

[20] A folyóiratszámok Internetes közzététele ezekben az években változatosan alakult. A szerkesztőbizottság 2010. május 11-i ülésén, Kollega Tarsoly István MHGT alelnök „tájékoztatta a jelenlévőket, hogy a www.turul.hu [domainnév] megvásárlását anyagi okok miatt nem vállalja az MHGT, de megvásárolják a www.turul1883.hu domainnevet, ahol majd a Turul anyagát szolgáltatni lehet. Ennek részleteit később dolgozzák ki.”⁶⁴ Tudomásunk szerint azonban sohasem regisztrálta az MHGT a [turul1883.hu](http://www.turul1883.hu) domainnevet; hanem ezekben az években, az MHGT (mhgt1883.hu domainnév alatt működött) honlapján tették közzé digitálisan a folyóiratszámokat. Ez a honlap azonban 2016–2017 körülre eléggé elhanyagolt állapotba jutott; bár a Társaság féléves programjainak, valamint a Turul számainak közzététele 2016-ban még megtörtént.⁶⁵ Az oldalt utoljára 2017-ben lehetett szerkeszteni, utána a CMS adminisztrátori jelszó megváltoztatása, majd elvesztése miatt, szerkeszthetősége végérvényesen megszűnt.⁶⁶

[21] Az MTT már 2016 végén azzal a kérdéssel fordult az MHGT elnökségéhez, hogy utóbbi hozzájárulna-e ahhoz, hogy a Turul online közzétételére, az MTT dedikált honlapot hozzon létre. A kérdésben az MHGT elnöksége, 2016. december 1-i ülésén határozott: „a Magyar Történelmi Társulat felkérte az elnökséget, hogy döntsön arról, hogy a Turul digitalizált számaint felteheti-e a saját honlapjukra [sic!]. Erről az elnökség szavazott és 6 fő igen, tartózkodás és nem szavazat nélkül egyhangúlag elfogadta a javaslatot és megadja az engedélyt a Turul lapszámainak közlésére, elsősorban a népszerűsítés és a kutatás megkönnyítésének elősegítése érdekében.”⁶⁷

[22] Az MTT ezt követően – tudomásunk szerint pályázaton nyert pénz felhasználásával⁶⁸ – létrehozta a turulfolyoirat.hu weboldalt, a folyóirat részére. (Ugyanekkor hasonló weboldal készült a Századok számára is; formavilágában mindkettő az MTT honlapjához igazodott.)

[23] A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (NMHH) 2014. december 1-jén kelt, CE/30099-3/2014. számú sajtóterméknyilvántartás-módosító végzése, híven rögzíti a lap akkori jogi státuszát. Eszerint a Turul kiadója az MTT, alapítója az MHGT, szerkesztőségi címe megegyezik Rácz György levéltárbeli elérhetőségeivel, a folyóirat internetes címe pedig:

63 Rácz György személyes közlései, valamint az MHGT elnöki iratanyagában lévő okmány-másolatok alapján állítható ez.

64 Ld. a mondott ülés jegyzőkönyv-másolatát, a kurrens elnöki iratanyagban. A [turul.hu](http://www.turul.hu) domainnév, akkor (és azóta is), egy tatabányai magáncég tulajdonában volt (és van).

65 Ld. Benke Tamás MHGT r. tagnak, a Társaság elnökségéhez intézett, 2017. jan. 25-én kelt emlékiratát (25. oldal), a kurrens elnöki iratanyagban.

66 Ld. Benke Tamás 2020. febr. 20–21-én kelt emlékiratának 1. oldalát, melyet az MHGT Webes Munkacsoportjának 2020. febr. 21-i, alakuló ülésére készített, az MHGT honlapján (valamint a kurrens pénztárnoki iratanyagban): https://www.mhgt.hu/ACTUAL/documents/webes_munkacsoport/wm_ulesek/2020-0221/2020-0221_WM_munkaanyag.pdf (letöltés: 2023. dec. 31.)

67 A 2016. dec. 1-i MHGT elnökségi ülés hiteles jegyzőkönyvének 2. oldalán; a kurrens elnöki iratok közt.

68 Erről a 2023. máj. 4-i egyeztetésen az MTT képviselői személyesen tájékoztatták az MHGT részéről jelenlévőket.

<http://www.mhgt1883.hu/>.⁶⁹ Legkésőbb 2018-ra azonban már rendelkezésre állt az MTT által létrehozott új turulfolyoirat. hu oldal is.⁷⁰ 2022. június 4-én utóbbi webcím volt feltüntetve, az NMHH közhiteles sajtótermék-nyilvántartásában.⁷¹

[24] A 2017-től szerkeszthetetlené vált mhgt1883.hu weboldal, az MHGT új, mhgt.org domainnevű honlapjának (2019. évi)⁷² létrehozása után, 2020 végén megszűnt.⁷³ Az új honlap később a Magyar Humángenetikai és Genomikai Társaságtól (2021. évben)⁷⁴ átvett mhgt.hu domainnéven is elérhetővé vált. Az új honlap szerkesztésére, az MHGT *Webes Munkacsoportot* (WM) hozott létre. Ennek alakuló ülése 2020. február 21-én volt.⁷⁵ A WM tevékenységeinek koordinálásával az elnök Benke Tamás és Ogoljuk-Berzsenyi Anett elnökségi tagokat bízta meg.⁷⁶

[25] A Turul folyóirattal kapcsolatban, a 2010-es években, valamint azután is, egészen 2022-ig, az MHGT testületi ülésein, aránylag kevés szó esett. Az elnök szokott volt, a közgyűlésen, éves beszámolójában, röviden kitérni arra, hogy „a Turul számai az elmúlt évben is hiánytalanul megjelentek.” E monotóniát csupán két, aránylag jelentéktelen változtatás törte meg. Egyfelől, 2014-től Pandula Attila (2013-ban megválasztott) elnök lett a Turul szerkesztőbizottságának MHGT által delegált tagja.⁷⁷ Másfelől, az MHGT Közgyűlése, 2019. május 20-án, röviden foglalkozott a Turul korábbi felelős szerkesztőjének, Kovács Eleonórának az elmozdításával (melyet

69 A végzésnek egy eredeti példánya a kurrens elnöki iratok közt van.

70 Ld. Benke Tamás fent hivatkozott, 2020. febr. 20–21-i emlékiratának 1. oldalát.

71 A Turul folyóiratnak az NMHH online sajtótermék-adatbázisából lekérdezett adatlapja, kinyomtatva megtalálható a kurrens elnöki iratok között. A lekérdezést a https://sajtopub.nmhh.hu/sajto_koztetel/app/search.jsp oldalon indítottuk, 2022. jún. 4-én, 21:49-kor.

72 Az új honlap-tárhelyet 2019. ápr. 30-án rendelte meg az egyesület. Az oldal 2019. máj. 13-án vált elérhetővé. (A pénztárnoknak a webmester. mhgt@gmail.com honlap-adminisztrátori e-mail címről folytatott levelezése szerint.)

73 Azáltal, hogy a tárhely-előfizetést, utolsó, 2020. dec. 9-i lejárattal követően az elnökség megszüntetni rendelte; ld. a 11./2020. (11. 09.) sz. elnökségi határozatot.

74 A Társaság 2021. évi számviteli bizonylatai (bejövő számlák) szerint, az mhgt.hu domainnév tulajdonosváltásával kapcsolatos első szolgáltatói díjtételt 2021. ápr. 30-án, az utolsó pedig a domainnév átadását követően, 2021. okt. 15-én egyenlítettük ki. Az átvételi folyamat tehát csaknem fél éven át húzódott.

75 Ld. az ülés emlékeztetőjét, az MHGT honlapján: https://www.mhgt.hu/ACTUAL/documents/webes_munkacsoport/wm_ulesek/2020-0221/2020-0221_WM_emlekezteto.pdf (letöltés: 2023. dec. 31.).

Az alakuló ülésen az MHGT öt tagja vett részt: Benke Tamás, Gyenes Attila Dávid, Huberth Kristóf, Kovács Rudolf Zoltán és Ogoljuk-Berzsenyi Anett.

76 Az elnök ez irányú, hiteles magánokirati formában kiállított meghatalmazásai 2020. febr. 12-én és 2022. máj. 5-én keltek. Megtalálhatók a kurrens elnöki és pénztárnoki iratanyagban.

77 Ld. az elnök erről szóló, 2014. feb. 25–26-án kelt leveleit, „MHGT – E – 2014./1.” és „MHGT – E – 2014./2.” számmal jelölve, a kurrens elnöki iratanyagban. Az elnök, 2014. febr. 25-én kelt levelében, az elnökség döntésére hivatkozik: „A »Turul« (...) szerkesztőbizottsági tagságát, elnökként, magam kívánom betölteni! A 2014. február 24-én tartott elnökségi ülésen is így határoztunk.” Az ügyre vonatkozólag, a mondott elnökségi ülés jegyzőkönyvében, csupán csak a következő *megállapítás* olvasható (2. oldal, 15. pont): „Elnök úr a Turul sajtóanyagát szerkesztőbizottságából Kollega Tarsoly István alelnököt visszahívta, és helyette saját magát delegálta.”

a főszerkesztő kezdeményezett). A Közgyűlés a főszerkesztő döntését, formális határozathozatal nélkül tudomásul vette; ám az elhangzott hozzászólásokból kiviláglik, hogy a jelenlévők a Turul ügyeit illetően, további tájékozódást, és nagyobb ellenőrzést tartottak volna, az MHGT szempontjából, kívánatosnak.⁷⁸

[26] Fentiek alapján, nem alaptalanul állítható, hogy az MHGT 1992–2022 között, tagjain keresztül élénken részt vett ugyan a Turul folyóirat szerkesztésében; azonban a lap jogi státuszát és ügyvitelét illető döntéseket *önállóan* nem hozott, illetve ezen kérdések iránt különös érdeklődést nem mutatott. Ez az állapot, az első Pandula-elnökség 2017. évi leköszönésétől kezdődően kezdett, nagyon lassan, megváltozni; párhuzamosan a Társaság anyagi erőforrásainak, adminisztratív képességeinek bővülésével, valamint új honlapjának létrehozásával. 2018 elejétől kezdődően, a Társaság elnöke és pénztárnoka, rendszeresen folytatott magánbeszélgetéseket, melyeknek visszatérő témája volt a Turul folyóirat helyzete. A további évek fejleményeit jelentős részben e két elnökségi tag együttműködése, koncepciójának formálódása határozta meg.

[27] A Társaság adminisztrációjának nagyarányú fejlesztését sürgető pénztárnokot, az elnökség 2019. február 8-án felelőssé tette a testületi ülések jegyzőkönyveinek hitelesítésért,⁷⁹ miáltal a továbbiakban a pénztárnok felügyelte az összes jegyzőkönyv elkészítését és végezte el azok hitelesítését. Ebből adódóan, a továbbiakban a pénztárnok kezén ment át az MHGT hivatalos (pénzügyi és belső adminisztrációval, valamint hatósági bejelentésekkel kapcsolatos) ügyiratainak túlnyomó része; másként szólva, jelentős részben az ő kezében összpontosult ezek előállítás, hitelesítése és kezelése. A pénztárnoknak, a Társaság ügyei fölött így nyert széles körű áttekintése tette lehetővé, hogy amikor a főszerkesztő felkérte az MHGT elnökségét, az MHGT éves tevékenységéről szóló, Turul folyóiratba szánt beszámoló írására, a pénztárnok vállalta magára a feladatot.⁸⁰ Ennek következtében, a pénztárnok évente néhány alkalommal levelet váltott a főszerkesztővel. E levelek némelyikében, *előre jelezte*, hogy az MHGT a Turul folyóirathoz fűződő jogai visszaszerzésére készül – mint távlati, egyes vezetők által fontolgatott célkitűzést. A mondott jelzéseket, a főszerkesztő tudomásul vette, esetenként udvarias modorban kifejezve értetlenségét, a célkitűzést illetően. [28] A Turul-téma, a főszerkesztő és a pénztárnok közötti levelezésben, utóbbi részéről merült fel először. A pénztárnok 2021. február 8-án (14:08-kor) írt levélben, a folyóiratnak az MHGT újonnan felállítandó

78 Ld. a Közgyűlés jegyzőkönyvének 10–11. oldalát (6. napirendi pont), a kurrens elnöki iratanyagban.

79 3./2019. (02. 08.) sz. elnökségi határozat.

80 A pénztárnoktól az első illetén beszámoló, a 2019-es évről jelent meg: *Benke Tamás*: A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság 2019. évi tevékenységéről. Turul 92. (2019) 192. A főszerkesztő a 2019. nov. 11-i (Családok, címerek, történetek című) MHGT-konferencia alkalmával az MHGT több elnökségi tagjával, így Kovács Eleonóra alelnökkel és Benke Tamás pénztárnokkal is tudatta, hogy a Turulban efféle beszámolókat közölni lehetne. Az elnökség 2019. nov. 19-i ülésének 5. napirendi pontjában foglalkozott a kérdéssel. Ekkor vállalta a pénztárnok a 2019. évi összefoglaló megírását. (Ld. az elnökségi ülés jegyzőkönyvének 7. oldalát, a kurrens elnöki iratanyagban.)

könyvtára részére való biztosítása, valamint az MHGT székhely-kereső tapogatódzása kapcsán, a következő jelentéktelen(nek szánt) megjegyzés szerepelt:

„Vannak, akik a Turul – levéltárosok általi – »elvételel«/ meghódítását is gyanakodva nézik; bár történeti/szakmai/financiális oka van, hogy újjáalakulása óta, mindvégig három szervezet közös lapjaként jelenik meg, hiszen az MHGT is az MTT szárnyai alól indult újra, és működése az elmúlt évtizedekben, aránylag, jelképes volt.”

A főszerkesztő erre a következő napon (2021. február 9., 11:02), néhány tényszerű észrevétellel reagált:

„Az MHGT székhelye azért lett a MNM, mert az alapító Fejérpataky László ott dolgozott a levéltári osztályon. Miután a levéltári osztály 1927-től ténylegesen, 1934-től jogilag is az OL-ba került, a Turul szerkesztőség és a kiadás is átkerült a Bécsi kapu térre, csak az MHGT ülések maradtak a múzeumban. De a közgyűléseket pl. az Akadémián tartották. Ezt összefoglaltam a honlapon: <https://turulfolyoirat.hu/tortenetunk/>”

Ezt követte, ugyancsak 2021. február 9-én (13:39-kor), a pénztárnok válasza, melyben a következőket írta: „Érdeklődéssel olvastam (...) okfejtésedet a székhely és a Turul folyóirat kapcsán. (...) A folyóirat státusza, története, (...) nincs közvetlen összefüggésben az akut székhely-kérdéssel. A folyóirat (...) sorsát csak példaként hoztam fel. (...) Ahogy az elmúlt években jeleztem, és ezzel Pandula elnök úr is egyetértett legutóbbi személyes beszélgetésünkön, mi mindenél fontosabbnak tartjuk a lap fennmaradását, és semmilyen romboló vagy szűk látókörű, önző szándék nincs [sic!] bennünk e kérdésben. Minden erőmmel azon voltam az elmúlt években, hogy a Társaság anyagi helyzetének megerősödéséhez hozzájáruljak. (...) A pénzügyi helyzetünk megerősödése lehetővé teszi (...) azt is, hogy a Turul fenntartását, ideális esetben, teljességgel saját zsebből fedezzük. Úgy vélem – bár az MHGT későbbi alapítású, mint az MTT – nem lehet és nem is szabad a presztízs-szemponctokat a Társaság működési koncepciójának, távlati terveinek megfontolásából kihagyni. Ebből adódóan, garantálható, és jelen helyzetben is megáll, hogy az MHGT vezetésének sosem lehet más célkitűzése, mint az, hogy a Turul folyóirat teljességgel az MHGT hatáskörében (és neve alatt) jelenjen meg. Hogy ez nem volt lehetetlen a múltban, nyilvánvaló; hogy pedig ismét lehetővé válhat, abban tényszerű körülmények és lehetőségek folytán, lehet bízni! Jelenleg azonban messze nem tart ott az MHGT, hogy ezt a kérdést napirendre vegyük. Nem szakad ki még a zsebünk az éves bevételektől, adminisztratív szempontból is utcahosszal el vagyunk maradva, ideális önmagunkhoz képest. Én mindezt azért szerettem volna ismét kijelenteni, mert – saját magamtól függetlenül – azt hiszem, az MHGT nem létezhet [célok nélkül, nem] tenghet-lenghet bele a vakvilágba, ha korrekten munkálkodnak Tagjai; ha pedig célokat tűz maga elé, a Turul az egyik első kérdés, amibe mindenkor bele fog botlani. (Nem tartanám szerencsésnek, ha más orgánomot kellene, egy később fellendülő MHGT tevékenység publikálási fórumául találnunk.⁸¹) Mindenesetre az

81 Efféle alternatív orgánusra volt példa: az MHGT egyes felolvasóüléseinek anyaga 2004-ben önálló füzetként jelent meg, „A Magyar Heraldikai és

én szándékom ebben a kérdésben tisztességes, és, azt hiszem, érthető. Nincsenek olyan elfogultságaim, sem személyekkel, sem szervezetekkel kapcsolatban, amelyek bármi módon veszélyeztetnék akár az MHGT, akár a Turul létét, működését. (Meg aztán, a status quo megváltoztatása eleve közös megálapodást követel majd.)”

[29] Mint látni fogjuk, ezeket a leveleket, a főszerkesztő és a pénztárnok között, a 2021–2022 évek folyamán továbbiak követték, anélkül, hogy a pénztárnok elállt volna az általa az MHGT-nek tulajdonított (fenti levelében „tisztesnek” nevezett) „visszavételi szándék” ismételt hangoztatásától, a főszerkesztő pedig ezen, diszkrétan megfogalmazott igénynek, a lehetőségekhez mérten legudvariasabb megkerülésétől. [30] Miként az MHGT 2022. évről szóló (e folyóiratban közölt) beszámolóban olvasható,⁸² a 2022. január 19-i elnökségi ülés, 5. napirendi pontjában (Az MHGT kiadói tevékenysége), tárgyalta a pénztárnok indítványát, mely (részben) arra vonatkozott, hogy az MHGT, elvi alapon [tudniillik: saját eredeti (1883. évi) célkitűzéseire ragaszkodva!⁸³], távlati célkitűzésként, határozatban deklarálja, hogy a Turul feletti, mindennemű kiadói és egyéb jogot, vissza akar szerezni, és hogy ennek előkészítésére és végbevitelére, a megfelelő elnökségi tagokat kérje fel. Az indítványnak azonban az elnökség nem adott helyet.

[31] Ezen a ponton *kellott volna* – jó MHGT-szokás szerint – megakadnia az egész folyamatnak; ámde a pénztárnok *elvi hajthatatlansága* továbblendítette azt.

[32] A pénztárnok, a főszerkesztő kérésére leadván az MHGT 2020. évi tevékenységéről szóló beszámoló korrektúráját, ismét felvetette a folyóirat kérdéskörét. A levélváltás során, a két fél, részletekbe menően megvitatta a lap helyzetét, anélkül, hogy álláspontjaik lényegesen közeledtek volna. A levelek terjedelme (valamint egyéb szempontok) nem teszik lehetővé, hogy részletesen ismertessük a bennük kifejtett nézeteket. Nagyon erősen sarkítva, úgy összegezzük ezen levelek tartalmát, hogy a főszerkesztő a pénztárnoknak a Turullal kapcsolatban tisztán elvi alapon megfogalmazott igényeit azzal utasította vissza, hogy az MHGT nem csinált semmit

Genealógiai Társaság füzetei I.” címmel (Heraldika Kiadó, Bp., 2014.). Ennek előszavában (p. 4.) Bertényi Iván akkori elnök írta: „Társaságunk tagságának nagy része vidéki, s csak ritkán adatik meg számára az a lehetőség, hogy budapesti előadásokon részt vegyen. Ezért már régebben felmerült az igény, hogy a – Turulban, más szaklapban, könyvben stb. teljes egészében történő publikálás előtt – adjuk közre az egyes, általunk gondozott témákról elhangzó előadásoknak legalább rövidített szövegét, hogy azok is tudomást szerezhessenek a havi előadásainkon elmondottakról, akik nem tudják rendszeresen látogatni felolvasóüléseinket.”

82 Benke Tamás: Beszámoló a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság 2022. évi tevékenységéről. Turul 96. (2023) 147–148.

83 Az 1883. évi célkitűzésekhez való ragaszkodást (ami így logikailag magában foglalja a Turul folyóirat kiadásának igényét is!), mint láttuk (s idéztük), implicit már az 1989-es (újjaalakulás-kori) Alapszabály (2. §-a) is tartalmazta, majd (a pénztárnok indítványára) a 2022. máj. 24-i közgyűlés, az Alapszabály preambulumba explicit is beiktatta: „A Társaság Közgyűlése az első alapszabályt 1989. május 29-i alakuló ülésen fogadta el, ragaszkodva az eredeti (1883. évi) célkitűzésekhez. Jelen alapszabályt az eredetileg kitűzött célok elérésének igényét megerősítve, az új Polgári Törvénykönyv előírásaihoz igazodva, a korábbi alapszabályok helyett fogadta el a Közgyűlés.” (Kiemelések tőlem.)

a folyóirat érdekében. Erre a pénztárnok terjedelmes levéllel válaszolt, melyben újra előadta nézeteit, melyek veleje az volt, hogy az MHGT-nek inherens elvi célkitűzése kell legyen a Turulhoz fűződő jogok visszaszerzése, és ezt semmilyen szempont sem írhatja felül.⁸⁴ Egyúttal felkérte a főszerkesztőt, hogy a folyóirat majdani (a pénztárnok által, levelében *kikerülhetetlennek* tartott és nevezett) átvétele alkalmával, az MHGT-t a lap visszaszerzésében segítse, vagy ha ezt elvi okokból nem teheti, legalább ne akadályozza.⁸⁵

[33] Az előbbi, ingerült hangvételű levélváltás után – *mely kifejezetten elvi természetű volt, minden közvetlen gyakorlati vetület nélkül* – a pénztárnok és főszerkesztő közötti levelezés jó ideig szünetelt. A levelezésnek annyi kézzelfogható eredménye lett, hogy a főszerkesztő, a Turul folyóirat alcímét, a 2022. évfolyam első füzetétől, az ABC-rendnek megfelelőbb, *A Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság, a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára és a Magyar Történelmi Társulat Közlönye* alakra változtatta.⁸⁶

[34] Ezt követően a 2022. május 24-i rendes közgyűlés foglalkozott a Turul ügyével. Ennek részletei is megtalálhatók a 2022. évi beszámolóban. A közgyűlés a jogász dr. Szeidlé dr. Németh Mariannnal hatalmazta fel adatigénylésre és tárgyalásra, a folyóiratot illetően. Elsősorban pénzügyi elszámolás igényléséről volt szó, a folyóirat bevételeit illetően. Ezen elszámolás-igénylés ötlete, indítványozása, magától dr. Szeidlé dr. Szeidlé tagtársunktól (az MHGT felügyelőbizottságának tagjától) eredt; arra őt az MHGT elnöksége nem bízta fel. Sőt, inkább az elnökség mulasztásaként tűnhetett fel a közgyűlésen résztvevők számára az, hogy az elnökség ilyen elszámolást korábban nem igényelt – amire a jelenlévő elnök és pénztárnok, kitérőleg válaszolt; ugyanakkor a közgyűlés egyhangúlag támogatta dr. Szeidlé dr. Szeidlé tagtársunk ötletét, és meghatalmazását.

[35] Dr. Szeidlé dr. Németh Mariann volt tehát az első az MHGT részéről, aki a Turul (pénzügyi) adminisztrációjának átvilágítása ügyében, végre a tettek mezejére lépett, és a közgyűlést követő hónapokban (2022 nyarán), személyes érintkezésbe lépett a főszerkesztővel, valamint az MTT pénzügyi referensét is megkereste. Ennek eredményeként, egy *egyetlen* papíros-oldalra kinyomtatott táblázathoz jutott hozzá, mely 2000–2022 tárgyévekre (23 adatsoron) tartalmazta az MTT Turul folyószámlájának, és a folyóirat gazdálkodásának leg-*elemibb* mutatóit.⁸⁷ A főszerkesztővel dr. Szeidlé dr. Szeidlé tagtársunk mintegy két és fél óráig, kimerítő eszmecsere folytatott, saját ügyvédi irodájában.

84 Ezen, 19 gépelt oldalra terjedő levelet, a pénztárnok 2022. márc. 7-én, 11:41-kor küldte el.

85 Az egész levelezés 2022. márc. 1. és 2022. márc. 11. között folyt.

86 Az alcím név-sorrendjének megváltoztatását, végeredményben a pénztárnoknak egy (az ún. „társakidó” szervezetek közötti állítólagos paritást firtató) megjegyzése váltotta ki; amely megjegyzés a 2022. márc. 7-én, 11:41-kor elküldött levél végén szerepelt.

87 A táblázatban szereplő adatok: Év, Értékesítés bevétele, Elnyert pályázati összeg, Honorárium/Megbízási díj, Egyéb szolgáltatás (tördelés/nyomda), Egyéb kiadás, Bankköltség, Bankszámla záróegyenlege.

[36] A pénztárnokot 2022. július 29-én telefonon felkereste dr. Szeidlé dr. Németh Mariann, és (vázlatosan) tájékoztatva tárgyalásai eredményeiről.⁸⁸

[37] 2022. második felében az MHGT elnökségének is meg kellett volna hallgatnia dr. Szeidlé dr. Németh Mariann, tárgyalásai eredményeiről, valamint az üggyel kapcsolatos esetleges javaslatairól. Dr. Szeidlé többször jelezte az elnöknek, hogy mivel döntési joga nincs, nem intézkedhet az MHGT esetleges pénzügyi követelései tekintetében. Ezért kívánta tehát vizsgálata eredményeit a Társaság elnöksége elé tárni.

[38] Mivel az év végi események (funerológiai konferencia, Aranybulla-emlékülés) megszervezése jelentős erőfeszítést igényelt, így nem került sor arra, hogy tagtársunk az elnökségnek beszámoljon tárgyalásai eredményeiről. Így az ügy 2022 második felében „pihent”.

[39] Ekkor váratlan esemény történt. A 2022. november 7-én tartott Aranybulla-emlékülést követően, a pénztárnok és az előadást tartó főszerkesztő között rövid beszélgetésre került sor. Ennek tartalma, nagy vonalakban felidézve, a következő volt. A főszerkesztő érdeklődött, hogy az MHGT akar-e „valóságos” (érdemi) lépéseket tenni a TURUL átvételére? A pénztárnok igennel felelt. Ha így van, akkor nem érdemes az időt húzni, hanem „elkezdhetnénk dolgozni” végre az ügyön – mondotta a főszerkesztő. Konkrétan, hogyha az MHGT „annyira” át akarja venni a Turult, akkor miért nem száll be a munkába, és adja le az MHGT a folyóirat kiadására szóló 2023. évi pályázatot? – kérdezte. Erre a pénztárnok jelezte, hogy nyitott a javaslatra, s valószínűleg nem okozhat gondot az MHGT-nek a pályázat leadása, mert több pályázati rendszerben (NIR, EPER, NKA) érvényes regisztrációval rendelkezik a Társaság. Azonban a munka megkezdése előtt meg kellene vizsgálni, megfelel-e az MHGT a pályázati feltételeknek, mert ha nem, úgy a pályázatot azonnal leadni nem tudja. Ezután személyes találkozót beszéltek meg, hogy tisztázzák a tényeket és teendőket, hogy ez alapján mérlegelhetővé váljon, hogy az MHGT egyáltalán képes-e a pályázatot (már a 2023. évre) leadni.

[40] Ezen találkozóra 2022. december 8-án, 14:00-kor került sor,⁸⁹ a Levéltár Bécsi kapu téri épületében, Rácz György szobájában.⁹⁰ A főszerkesztő tájékoztatta a pénztárnokot a korábbi pályázatok mibenlétéről, valamint számos oldalról elemezték a Turul körüli helyzetet és a lehetőségeket.⁹¹ A megbeszélés végén a pénztárnok kijelentette, hogy meglátása szerint a lehető leghamarabb el kellene érni, hogy a Turul folyóirat kiadási pályázatait, az MHGT nyújthassa be, és kész minden tőle telhetőt megtenni ennek érdekében. Az elnököt, valamint az elnökséget, a fejleményekről tájékoztatja. Ajánlkozott arra is, hogy a folyóirat átvétele után, annak technikai és pénzügyi háttérmunkáiba, be fog kapcsolódni. Kérte a főszerkesztő

segítségét, támogatását mindehhez. A főszerkesztő erre támogatólag válaszolt.

[41] A pénztárnok Pandula Attila MHGT elnököt 2023. január 11-én, személyesen tájékoztatta az előbbi tárgyalás eredményéről. A helyzetet részletesen értékelve, az elnök és pénztárnok egyetértett abban, hogy a lap átvételére rendkívüli lehetőség, „történelmi pillanat” nyílt. Ennek fényében szükségét látták, hogy a lap átvételének további adminisztratív lépéseit, tisztázzák. Ez további tájékozódást tett szükségessé. Ekkor kialakított véleményük szerint, a lapot, ha csak egy mód van rá, az MHGT részére át kell venni; vagyis mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy 2023-ban már az MHGT adhassa le erre nézvést a pályázatot, ill. szerezhessen erre (esetleg további) forrást. Az MHGT 2023. évi költségvetésében 600 ezer forintos tartalék elkülönítését látták szükségesnek, a Turul körüli esetleges váratlan kiadások fedezésére. Az elnök felkérte a pénztárnokot a pályázatok ügyében, azonnali további tájékozódásra, és mielőbbi jelentéstételre.

[42] A pénztárnok, a főszerkesztőtől megkapott korábbi NKA pályázati dokumentumot, valamint a korábbi évek NKA és PKÜ kiírásait átvizsgálta. Majd, 2023. január 23-án, telefonon megkérdezte e két pályázatot szervezéstől, hogy mikor várható a következő folyóirat-kiadási pályázatok kiírása, milyen feltételeknek kell (várhatóan) megfelelni a részvételhez (különös tekintettel a külön bankszámla szükségességére, a közhasznú státusz követelményére, az előfeltételként felmerülhető gazdasági és statisztikai beszámolókra, és arra, hogy a lap kiadójaként be kell-e jegyeztetni az MHGT-t). Így megtudta, hogy csakis a folyóirat *kiadója* nyújthat be NKA (ill. PKÜ)⁹² pályázatot (az eddigi gyakorlat, kiírások és a pályázat kiíró szervezetek intenciói szerint); valamint, hogy nincs feltétlenül szükség külön bankszámla nyitására, a folyóirat-kiadási pályázatokhoz. Ugyancsak tájékozódott (a létező, illetve kifejlesztés alatt álló⁹³) online pályázati platformokat illetően is.

E telefonos tájékozódás során a pénztárnok sem az NKA-tól, sem a PKÜ-től nem kapott érdemi választ arra, hogy a legközelebbi folyóirat-kiadási pályázatok kiírása mikorra várható. A megkérdezett felek e kérdésre azt válaszolták, nem tudják előre megmondani, mikor fognak új pályázatokat kiírni. A pénztárnok, e határozatlan válaszok hallatán megkérdezte tőlük azt is, hogy vajon a megelőző évek gyakorlatát kívánják-e folytatni? A tájékoztatást adó személyek erre sem tudtak határozott választ adni, de mind az NKA, mind a PKÜ munkatársa hangot adott azon vélekedésének, hogy a soron következő pályázatok kiírásai a megelőző éviéktől nem fognak lényegesen eltérni.

[43] Ezután a pénztárnok (ugyancsak 2023. január 23-án) az NMHH folyóirat-nyilvántartási osztályával egyeztetett telefonon; és azt a tájékoztatást kapta, hogy mivel a Turul folyóirat hatóságilag nyilvántartott alapítója az MHGT, így harmadik fél hozzájárulása nélkül is, azonnal jogosult rendelkezni,

88 E telefonhívást követően dr. Szeidlé tagtársunk beszkenelte és e-mailben elküldte az MTT-től kapott, egyoldalas pénzügyi táblázatot a pénztárnoknak (2022. aug. 2-án 09:40-kor).

89 Tehát nem sokkal az aznapi MHGT-felolvasóülés előtt.

90 1014. Budapest, Bécsi kapu tér 2–4., II. em. 56.

91 A főszerkesztő ezen tájékoztatása, főbb tényekben megegyezett azzal a tényvázlattal, amit dr. Szeidlé korábban a pénztárnokkal közölt.

92 NKA = Nemzeti Kulturális Alap; PKÜ = Petőfi Kulturális Ügynökség.

93 A PKÜ épp akkor fejlesztette KPTR (Kulturális Pályázatok Támogatáskezelő Rendszere) nevű online rendszerét, mely még nem volt nyilvánosan elérhető.

a lap adatainak megváltoztatásáról (tehát új kiadó bejegyzéséről is).⁹⁴ Az ehhez benyújtandó okmányok mibenlétéről is tájékoztatást kapott.⁹⁵

[44] A pénztárnok 2023. január 25-én, ismét személyesen referált az elnöknek. Közölte, hogy a legfőbb feltétel, melyet a pályázatok leadásához teljesíteni szükséges, az, hogy az NMHH bejegyezze az MHGT-t, a Turul kiadójául. A főszerkesztő korábbi közlése szerint pedig a megelőző évek első negyedében (február-március folyamán) jelentek meg a folyóirat-kiadási pályázatok (ami, a pályázatkezelő szervezetek tájékoztatása fényében, *valószínűsíthetően* 2023-ban is így lesz). E két értesülés fényében az elnök, mint a Társaság önálló képviselőre jogosult tisztségviselője, úgy látta, hogy azonnal kezdeményezni szükséges a változásbejegyzést az NMHH-nál, ha biztosítani akarjuk, hogy az MHGT adhassa le a 2023. évi folyóirat-kiadási pályázatot. Ezért az elnök (a pénztárnok élénk helyeslése mellett) úgy döntött, hogy nyomban kiállítja az ehhez szükséges (pénztárnok által már korábban előkészített) okmányokat.

[45] Az elnök által 2023. január 25-én hitelesített NMHH változásbejegyzési kérelmet, a pénztárnok (megfelelő előzetes archiválást követően) 2023. január 31-én, postai úton elküldte az NMHH részére.⁹⁶

[46] Az MHGT elnöke, egy (szintén 2023. január 25-én kelt) levélben tudatta az MTT elnökével, hogy „megismerve az elmúlt évek pályázati kiírásait – mulhatatlanul szükséges, hogy a TURUL folyóirat kiadójául, a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóságnál, az MHGT-t bejegyeztessük. Ezt a legközelebbi napokban elvégezzük, remélve, hogy az NKA és/vagy Petőfi Kulturális Ügynökség által feltehetőleg hamarosan kiírandó folyóirat-kiadási pályázatokon így részt vehetünk.” Egyúttal felkérte az MTT vezetését, a folyóirat átadás-átvételéről az MNL bevonásával folytatandó tárgyalások megkezdésére. Jelezte, hogy a még nyitott kérdéseket „kölcsonös megegyezéssel kívánjuk, méltányosan és megnyugtatóan rendezni!” Ezt a levelet 2023. január 27-én, elsőbbséggel postázta a pénztárnok.⁹⁷

[47] Fenti fejleményekről 2023. január 29-én írásban tájékoztatta a főszerkesztőt a pénztárnok, felkérve őt, hogy az MTT-t ő is tájékoztassa a lapot illetően szándékainkról (melyekben 2022. december 8-án személyesen megállapodott vele); a lapkiadási pályázatokat továbbra is figyelje; továbbá az MNL-lel és MTT-vel, a Turul átadás-átvételéről folytatandó tárgyalásainkon, mint a lap első embere, legyen jelen és a megállapodást segítse.

[48] A változásbejegyzéssel kapcsolatban, 2023. február 7-én, telefonon kereste meg a pénztárnokot az NMHH illetékese, aki arról érdeklődött, hogy a turul folyóirat.hu oldalt a továbbiakra nézvést miért nem kívánjuk bejegyeztetni, a Turul folyóirat weboldalául? A pénztárnok jelezte, hogy a mondott oldalt a későbbiekben működtetni kívánjuk, ám mivel a

domainnév jelenleg még nem került át az MHGT kezelésébe, így afölötti rendelkezési jogunkat okiratilag igazolni nem tudnánk; ezért hagytuk ki a weboldalra vonatkozó kitélet bejelentésünkben. Jelezte, hogy amint a folyóirat weboldala átkerül az MHGT kezelésébe, annak címét, külön eljárásban, az NMHH-nál be fogjuk jegyeztetni.

[49] Mivel semmilyen további aggály sem merült fel, így az NMHH, 2023. február 7-én, Kedden kelt, CE/2291-2/2023. számú határozatával, a Turul egyedüli kiadójaként bejegyezte az MHGT-t.⁹⁸

A változásbejegyző végzés indoklásában a Hatóság, az Mttv.⁹⁹ 203. §. 1. pontjára hivatkozva, megállapította, hogy a folyóirat alapítója „»az a természetes személy, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, aki a sajtótermék első példányának megjelenését megelőzően a lap célját, jellegét és irányvonalát meghatározza, ezeket ellenőrzi, valamint a rendszeres megjelenés megkezdéséről gondoskodik, amely alapján a sajtótermék feletti rendelkezési jogosultság (a sajtótermék nyilvántartásba vételének bejelentése, nyilvántartásból való törlésének bejelentése vagy jóváhagyása, a kiadó megjelölése) megilleti; alapító továbbá az, akire az alapítói jog az alapítóról átruházásra kerül.« Ennek alapján a kiadó megjelölésére alapító vagy korábbi kiadó jogosult. Alapító jogosult továbbá az alapítói jogok átruházására. A fentiek értelmében a kiadóval szemben az alapítói jogok gyakorlója többlet jogosultsággal rendelkezik, a sajtótermékkel összefüggésben, így különösen a sajtótermék hatósági nyilvántartás szerinti adatait – a sajtótermék címének, elnevezésének kivételével – önálló nyilatkozatával (kiadó hozzájárulása, felek közötti megállapodás hiányában is) megváltoztathatja.”

[50] Az MTT részéről, Hermann Róbert elnök 2023. február 13-án e-mailben válaszolt elnökünk tárgyalási felkérésére, és javasolta, hogy beszéljünk meg konkrét tárgyalási időpontot. Sérelmezte, hogy a kiadói jogokat az MHGT egyoldalúan visszavette, de konstruktívan állt a tárgyalásokhoz.

[51] Rácz György főszerkesztő is e-mailben reagált tájékoztatásunkra.¹⁰⁰ Őt is némileg „meglepte” az új helyzet, hogy az MHGT részéről – egyébként vele mindvégig szorosan együttműködve – ténylegesen végrehajtottuk a változásbejegyzést.

[52] Az MHGT lépésének híre végigfutott a szakmai körök „értesítési láncolatán”, és – szerencsére nem túl intenzív – pletyka-folyamatot indított meg. (A felmerült híresztelésekre alább visszatérünk.)

[53] Az MHGT (lényegében a 2021/2022. évi NEA-pályázatok lezárása, valamint egyes elnökségi tagok megbetegedése miatt) 2023. évi első elnökségi ülést aránylag későn, 2023. március 3-án tartotta. A pénztárnok már korábban értesítette az elnökséget a Turul körüli fejleményekről, azonban nem kellő terjedelemben. Az ülésen mind az elnök, mind a pénztárnok

94 E jogi tényről az elnök, a pénztárnok, és több jogértő MHGT tag, így dr. Szeidlé tagtársunk is, már korábban (a pénztárnok 2021. óta) tudomással bírt; csak hogy az elnök és pénztárnok szükségesnek látta ezen értesülést, az NMHH által követett gyakorlat alapján is ellenőrizni.

95 A pénztárnok a 2023. jan. 23-án folytatott telefonos tájékoztatójáról rövid kézi jegyzetet készített.

96 Expediáltatott a 76. pénztárnoki levél-lajstromszám alatt.

97 Expediáltatott a 75. pénztárnoki levél-lajstromszám alatt.

98 A végzést ld. a Turul folyóirat új weboldalán: https://turul.mhgt.hu/TURUL/dokumentumok/NMHH_határozat_2023-02-07.pdf (letöltés: 2023. dec. 31.) Az okmányt az NMHH, keltének napján postázta Szegedről, az MHGT székhelyére, ahová is 2023. febr. 10-én érkezett meg. (Érkezettve a 80. pénztárnoki levél-lajstromszám alatt.)

99 A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény.

100 Levele 2023. febr. 13. 14:03-kor érkezett a pénztárnok címére.

kimerítően referált a történekről. A pénztárnok határozati javaslatot terjesztett elő, felhatalmazást kérve a további lépések megtételére. Az elnökség az elhangzott (szóbeli) tájékoztatást köszönettel fogadta, a megtett lépéseket helyeselte; azonban, mivel a pénztárnok nem nyújtotta be időben és írásban nem indokolta meg határozati javaslatát, az elnökség arra kérte fel a pénztárnokot, hogy részletes írásbeli jelentést terjesszen elő a Turul körüli helyzetről, és ennek részeként tegye meg újlag határozati javaslatát. E beadványt a hó vége előtt tartandó újabb ülésén kívánta kiértékelni az elnökség.

Az elnök és pénztárnok javasolta az elnökségnek azt is, hogy a folyóirat számára, pénzügyeinek elkülönítésére, az MHGT nyisson új bankszámlát. A pénztárnok, megvizsgálva a piaci ajánlatokat, a MagNet Bank Zrt.-nél javasolta megnyitni ezt a számlát. Az elnökség határozatban hatalmazta fel az elnököt és pénztárnokot, az új számla megnyitására, és hogy arra 50 ezer forint nyitóegyenleget vezessenek át, az MHGT (OTP Banknál vezetett) eddigi folyószámlájáról.

[54] A pénztárnok már az elnökségi ülés előtt előkészítette a MagNet Banknál a számlanyitást.¹⁰¹ A szükséges okmányok előkeresése után – bírva az elnökség 2023. március 3-án megadott hozzájárulását is – az elnökkel 2023. március 8-án kezdeményezték, a MagNet Bank Astoriánál lévő fiókjában, egy CIVIL folyószámla megnyitását, az MHGT (illetve a Turul folyóirat) részére.¹⁰²

[55] Az új folyószámla könyvelésének többletmunkáját (valamint az elmúlt két évi áremelkedést) figyelembe véve, a pénztárnok új árajánlatot kért a Társaság könyvelőjétől, majd miután erről az elnökség – fenti ülésén – döntött, 2023. március 16-án a Társaság megállapodott a könyvelővel, a megbízási szerződés módosításáról.

[56] A pénztárnok elnökségnek szóló részletes jelentését és határozati javaslatát (melynek írását 2023. február 14-én kezdte el), 2023. március 19-én véglegesítette, majd benyújtotta. A dokumentum összeállításánál, adatgyűjtés közben szerzett tudomást az NKA 2023. február 9-én kiadott, alábbi közleményéről, miszerint a 2022. tárgyévi NKA-pályázatokon megítélt összegek kifizetése (részben?) megakadt:

„A múlt év végén az általános gazdasági környezet és szabályozási kötelezettségek miatt nem került sor teljes körűen a 2022. évi pályázati felhívások alapján hozott támogatási döntések támogatói okiratainak kibocsátására. A döntéseket szervezetünk továbbra is érvényesnek tekinti, azok az Alap kötelezettségvállalással terhelt maradványában kaptak helyet. Előreláthatólag 2023 márciusától áll módunkban a támogatói okiratok kibocsátását megkezdeni. Az elnyert támogatási összegek kiutalására – egyéb pénzügyi költségvetési szabályozókat figyelembe véve – 2023. év második negyedévtől kezdődően kerülhet sor.”¹⁰³

101 2023. jan. 23-án telefonált a bank ügyfélszolgálatára, azonban nem lévén megelégedve az ott kapott tájékoztatással, 2023. feb. 9-én és 2023. márc. 1-jén személyesen is felkereste a 1111. Budapest, Bartók Béla út 34. szám alatti MagNet bankfiókot.

102 A számlatulajdonos neve, a bank előírásai miatt, meg kell egyezzen az egyesület nevével.

103 Közlemény az NKA honlapján: <https://nka.hu/kiemelt-kategoriak/hirek/kozlemenyek-hirek/kozlemeny-12/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

[57] A mondott előterjesztésben a pénztárnok javasolta, hogy az MHGT képviselői, a következő (még fennmaradt) kérdésekben folytassanak tárgyalást, az MTT illetékeseivel, a folyóirat átvétele kapcsán:

1. A tőke felosztása (és átutalása az MHGT új számlájára).
2. A fizikai folyóirat-példányok felosztása.
3. A turul folyóirat.hu honlap és domainnév átvétele.
4. Az előfizetői adatok átvétele.
5. Az MTT pénzügyi és egyéb (a továbbiak szempontjából hasznosítható, érdeklélő bíró) dokumentációjának átvétele/lemásolása, az MHGT irattára részére.
6. MTT által kívánt tartalmi/fennmaradási garanciák, egyebek.

[58] Az MHGT elnöksége 2023. március 20-i ülésén megtárgyalta a pénztárnok – immár részletesen kifejtett – határozati javaslatát. Az elnökség, az elnök javaslatára, jegyzőkönyvileg köszönetét fejezte ki a pénztárnoknak, majd egyes kisebb módosításokat eszközölve az eredeti javaslaton, szó szerint a következő határozatot hozta: „Annak érdekében, hogy a TURUL folyóirat átadás-átvételének további lépései, mihamarabb és kellő eredménnyel végbe-mehessenek; valamint az eddig történt lépéseket tudomásul véve és jóváhagyva, az MHGT elnöksége meghozza a következő pontokból álló határozatot:

1. Az elnökség megállapítja, hogy a TURUL folyóirat kiadói jogait az MHGT, jogérvényesen birtokolja és gyakorolhatja.
2. Az elnökség megállapítja, hogy a lap kiadását, az MHGT teljességgel önállóan kívánja ellátni. A szerkesztés munkája azonban, az MNL támogatására és személyi állományára támaszkodva valósítható meg. Ennek érdekében, az MNL-lel az együttműködési megállapodást, az MHGT elnökségének, mielőbb meg kell kötnie.
3. Az elnökség megállapítja, hogy mivel a lap egyedüli kiadója az MHGT lett, az eddig létezett háromoldalú szerkesztőbizottságot, az MHGT megszűntnek tekinti. (Ugyancsak érvénytelennek tekinti a három korábbi társkiadó között létrejött összes eddigi megállapodást, különös tekintettel a Budapesten, 1992. május 31-én kelt „Pro Memoria” kezdetű okmányra.) A TURUL-hoz fűződő kiadói (és mindenemű egyéb) jogok gyakorlására, ennélfogva a továbbiakban kizárólag az MHGT Közgyűlése, mint a Társaság legfőbb döntéshozó szerve, jogosult. A kiadással kapcsolatos adminisztrációt, ügyvezetést, az MHGT illetékes elnökségi tagjai (mindenekelőtt az elnök és pénztárnok) látják el. A lap szerkesztését a főszerkesztő irányítja, a szerkesztőség személyi állományát, a lap szakmai irányvonalát, ugyancsak a főszerkesztő határozza meg – az MHGT elnöksége és Közgyűlése egyetértésével és jóváhagyásával – szem előtt tartva a lap (és az MHGT) alapításakor kitűzött célokat. A lapot a főszerkesztőnek olyan módon kell szerkeszteni, hogy annak szakmai presztízse, akadémiai akkreditációja (tudományos minősítése), továbbra is fennmaradjon.
4. Az elnökség – illő köszönetnyilvánítás mellett – kijelenti, hogy továbbra is dr. Rác Györgyöt tekinti a TURUL főszerkesztőjének, őt e minőségében kéri fel munkája folytatására. Az elnökségi felkéri a főszerkesztőt, hogy állítsa

- össze a TURUL szerkesztőinek (szerkesztőségének) névsorát, és terjessze azt az MHGT legközelebbi elnökségi ülésé elé. Az elnökség javasolja, hogy a következő Közgyűlés határozatilag erősítse meg dr. Rácz Györgyöt a főszerkesztői székben.
5. Az elnökség felkéri a TURUL főszerkesztőjét, az MHGT elnökét, valamint a pénztárnokot (továbbá mindazon MHGT elnökségi tagokat, akik ebben részt tudnak és kívánnak venni), hogy készítsék el a TURUL körüli ügyvitel részletszabályait meghatározó szervezési és működési szabályzat (SZMSZ) tervezetét. A szabályzatnak lehetőség szerint rövidnek, lényegre törőnek és egyértelműnek kell lennie. E tervezetet, elkészülte után, az elnökség, ki kívánja adni véleményezésre dr. Szeidlé dr. Németh Mariann és dr. Szigeti Krisztina jogász Tagtársainknak. A jogászai szakvélemény alapján, az elnökség elvégzi a tervezeten az esetleg szükségesnek mutatkozó javításokat. Az elnökség, miután a végleges tervezetet elkészítette és határozatilag elfogadta, azt a soron következő Közgyűlés elé terjesztheti, jóváhagyásra.
  6. Az elnökség kijelenti, hogy a Magyar Történelmi Társulattal, a TURUL átadás-átvételével kapcsolatban még fennálló kérdések rendezésére, a legközelebbi jövőben, tárgyalásokat fog folytatni. Ez alkalommal szükséges rendezni a TURUL eddigi bankszámláján lévő tőke sorsát, a meglévő folyóirat-példányok (mint tárgyi vagyon) felosztását, a turulfolyoirat.hu weboldal (és domainnév) MHGT részére való átadását, valamint az előfizetői adatok átadását. Az elnökség, lehetőség szerint, ezen tárgyalási folyamatba is be kívánja vonni – különösen a pénzügyi kérdések tekintetében – fent mondott két jogász Tagtársunkat, azaz dr. Szeidlé dr. Németh Mariann és dr. Szigeti Krisztinát.
  7. Az elnökség felhatalmazza az elnököt és a pénztárnokot, hogy a TURUL további pénzügyi adminisztrációjához, új „CIVIL” típusú bankszámlát nyissanak, a MagNet Bank Zrt.-nél, és ezen bankszámlára, a Társaság vagyonából, 50 ezer forintot, azonnal átcsoportosítsanak. Az elnökség javasolja, hogy a Társaság 2023. tárgyévi költségvetésében, összesen (az említett, 50 ezer forintot is beleszámítva) 600 ezer forintos biztonsági tartalékot tüntessen fel, lehetséges kiadási tételként, a TURUL 2023. tárgyévi kiadási költségeinek, vészhelyzet esetén való fedezésére. Ezen véstartalék csak azon esetben használható fel, hogyha a folyóirat részére nem lehet állami támogatást szerezni, a 2023. évben.
  8. Az elnökség felkéri az elnököt, a pénztárnokot és a TURUL főszerkesztőjét, hogy folyamatosan figyeljék a tudományos folyóirat-kiadási pályázatokat, és lehetőleg (ha a pályázati feltételek lehetővé teszik) minden releváns pályázatra nyújtsanak be, az MHGT nevében, pályázatot. Ezen pályázatok nevezési díját, az elnök jogosult azonnal utalványozni. Az elnökség továbbá felkéri az elnököt, a pénztárnokot és a TURUL főszerkesztőjét, hogy keressenek további támogatási lehetőségeket, a folyóirat anyagi fennmaradásának biztosítására.”

[59] E határozatot követően, az elnök és pénztárnok, e-mailben felkérte az MTT vezetését, valamint a főszerkesztőt, hogy a fentebb megírt kérdésekben, legyenek kedvesek az MHGT delegátusaival, személyesen tárgyalni.¹⁰⁴ Az előbbi határozat értelmében jelezték, hogy a tanácskozássra az MHGT jogi szakértőit is szeretnék meghívni.

[60] Az MTT részéről a felkérésre Hermann Róbert elnök és Csukovits Enikő főtitkár válaszolt. Időpontot sikerült egyeztetni, azonban a főtitkár jelezte, hogy jogászok jelenlétét nem tartja szükségesnek; abban az esetben pedig, ha az MHGT jogászokat kíván hozni a (későbbi) tárgyalásra, úgy az MTT „jogi képviselője is jelen lesz.” Ezen felvetésre, az MHGT részéről az elnök és pénztárnok (rövid tanácskozás után) úgy felelt, hogy az MHGT eltekint a jogászok jelenlétéről.¹⁰⁵

[61] Az MHGT és MTT képviselői közötti személyes találkozóra 2023. május 4-én déli 12 órakor került sor, az Országos Levéltár Bécsi kapu téri épületében, a földszinti oktatóteremben. Jelen volt Csukovits Enikő (MTT főtitkár), Hermann Róbert (MTT elnök), Pandula Attila (MHGT, elnök), Rácz György (Turul főszerkesztő), és Benke Tamás (MHGT, pénztárnok).

A tárgyalás elején az MTT főtitkára azt kérdezte, vajon mi indította az MHGT-t arra, hogy a Turul kiadási jogait átvegye, s hogy a korábbi „társkiadókkal” való szakítást, véglegesnek szánják-e? Az MHGT nevében a pénztárnok válaszolt. Leszögezte, hogy az MHGT *kikerülhetetlen akarata*, hogy a Turul feletti összes jogot visszaszerezze; s hogy ezen szándék megmásíthatatlan. Azt állította, kettős oka van annak, hogy az MHGT ezt teszi. Az egyik, tisztán elvi jellegű: az MHGT eredeti, 1883. évi célkitűzéseihöz kíván hű maradni azzal, hogy a lapot visszaszerzi. Ugyanis az MHGT létrejöttének egyik fő oka, így újjáalakulásának, újbóli létezésének is egyértelmű kifejelete az, hogy a Turul folyóiratot az MHGT adja ki. A másik ok gyakorlati/pillanatnyi jellegű, és részben az MHGT-n kívül áll. Mivel a folyóirat-kiadási pályázatok egyöntetű előfeltétele, hogy a pályázónak az illető folyóirat kiadójának kell lennie, azért, ha az MHGT el akart indulni a folyóirat visszaszerzésének útján, szükségszerű volt, hogy a kiadási jogokat egyszer visszavegye. Mivel pedig az év elején – tehát közvetlenül a főszerkesztővel folytatott, decemberi eszmecsereje után – nem lehetett előre látni, hogy az NKA a pályázati forrásokat befagyasztja, tehát a 2023. évi kiírásokat, az év első három hónapjára lehetett várni; azért az MHGT-nek, ha nem akart ismét egy évet veszteni, azonnal be kellett jegyeztetnie magát kiadóként. Kifejezte azon meggyőződését, hogy az MHGT a lap egyoldalú visszavételével, vagyis azzal, hogy tárgyalófeleit kész helyzet elé állította – bár fájdalmas és udvariatlan lépés volt ez – egyúttal olyan, parttalan vitáknak is elejét vette, melyek során az MHGT könnyen alul (és *egyedül*) maradhatott

¹⁰⁴ Az e-mailt a pénztárnok küldte el, 2023. ápr. 16-án, 14:13-kor.

¹⁰⁵ Szükségesnek tartom ezt, kivételképpen, megokolni! Csakis azért tekintett el az MHGT az elnökségi határozatba (nem véletlenül) név szerint felvett jogász tagtársak jelenlétéről (akik közül dr. Szeidlé, a 2022. május 24-i közgyűlés – tehát a Társaság *legfőbb döntéshozó szerve* – eleve jogosította a tárgyalási folyamatban való részvételre), mert attól tartottunk, hogy az MTT által felkért jogász esetleges honoráriumát, az MTT, a Turul folyóirat tőkéjének rovására egyenlítően ki.

volna, a másik két tárgyalóféllel szemben. Így pedig egyes kérdéses kérdéseket immár szükségtelen is előhozni – ami pedig, más esetben, méltatlan és parttalan vitákat eredményezhetett volna. (Továbbá a lap helyzetének változatlanságát.)

Ezután a tárgyalófelek megtárgyalták az MHGT által javasolt hat kérdést, röviden a következő eredménnyel:

1. *A tőke felosztása (és átutalása az MHGT új TURUL számlájára):*

A tárgyalás során az MTT képviselői kijelentették, hogy semennyi pénzt sem fognak az MHGT részére átutalni a Turul folyóiratnak az MTT által kezelt bankszámlájáról. Az MTT főtitkára jelezte, hogy konzultált az MTT jogásával, aki tudatta vele, hogy efféle igényt per útján sem tudna érvényesíteni az MHGT.

Az MHGT pénztárnoka, utóbbi jogászai véleményével egyetértett; ám azt a kérdést tette fel, hogy vajon a számlán lévő pénz, a Turul folyóirat pénze, vagy az MTT pénze? Rácz főszerkesztő tiltakozott a kérdés illetlen feltevése ellen. A pénztárnok azonban mindjárt meg is felelt saját kérdésére, nyomatékkal fejtve, hogy – tisztán elvi álláspontja szerint – a Turul folyóirat számláján lévő pénz, a Turul folyóiratot illeti. Ilyenformán, minthogy a Turul kiadója immár az MHGT, a megelőző évtizedekben, a folyóirat értékesítéséből felhalmozódott, lényegében biztonsági tartalékként funkcionáló összeg, az MHGT új Turul folyószámlájára volna átvezetendő; hogy azt a továbbiakban is a folyóirat céljaira lehessen felhasználni. Visszautasította azon – bizonyos szakmai körökben pletykaként terjengő – nézetet, hogy az MHGT a Turul tőke „lenyúlására” törekedne, s annak „zsebretétele” után, hagyná a lapot tönkremenni. Sőt kifejtette, hogy az MHGT egyáltalában nem a pénz megszerzésére (vagy a Turul tönkretételére) törekszik; de igenis fontosnak tartja, hogy a Turul biztonsági tartalékkal rendelkezzen – és azt a pénzt, amit a főszerkesztő, évek hosszú során át, a Turul előfizetőitől „össze-kalapozott”, a Turul céljaira szükséges fordítani.

Az MTT főtitkára kitartott amellett, hogy a Turul tőkét az MHGT részére nem adják át.

Vita bontakozott ki arról, hogy a Turul folyószámlán lévő pénz miből is állt össze. A pénztárnok azt vitatta, hogy mivel a pályázati pénzeket az utolsó garasig el kellett költeni, a maradvány (logikailag) csakis az előfizetési díjakból származhat. Az MTT főtitkára azonban állította, hogy százalékos tételekkel támogatták a Turult. A pénztárnok megjegyezte, hogy semmilyen hiteles elszámolást sem kapott dr. Szeidlé, az elmúlt évtizedek gazdálkodásáról; hanem csupán egyetlen, egyoldalas táblázatot. Az abban lévő adatok az MHGT számára így ellenőrizhetetlenek.

Végül a főszerkesztő által (még a megbeszélés előtti hetekben) felvetett javaslatához igazodva, az MTT és az MHGT akként egyezett meg, hogy mivel előreláthatólag úgysem lehet 2023-ban NKA forrást szerezni a folyóirat számára, ennek az évfolyamnak a kiadási költségeit, valamint minden egyéb, a lappal kapcsolatban felmerülhető kiadást, a tőke erejéig, az MTT által kezelt eddigi folyószámláról fedezi az MTT; majd a „kiürült” számlát megszünteti. Az előfizetési díjak már az MHGT új számlájára vételezendők be.

Az MHGT részéről ígéretet tettek, hogy a folyóirat alcíme addig nem változik, amíg az MTT a kiadáshoz anyagilag hozzájárul. (Beccsületbeli rekompensáció gyanánt.) Megjegyezték, hogy az MHGT 600 ezer forintos tőkét képez, a folyóirat kiadásának anyagi biztosítékául. A pénztárnok hangsúlyozta, hogy meglátása szerint a főszerkesztőnek van erkölcsi joga a Turul tőke felhasználása felől rendelkezni, mert ő tett az elmúlt években legtöbbet a folyóiratért. Ezzel a jelenlévők nagyjában-egészében egyetértettek. Ilyenformán az MHGT jelenlévő képviselői lemondtak arról, hogy a továbbiakban a Társaság számára a Turul-tőkét követeljük. A pénztárnok ismét jelezte, hogy a pénz felhasználásának módja jóval jelentéktelenebb, *ideig valóbb* dolog annál, mint az a nagy horderejű (és akaratumk szerint: *maradandó*) fejlemény, hogy az MHGT a kiadói jogokat visszaszerezte.

2. *A fizikai folyóirat-példányok felosztása:*

Minthogy a folyóiratszámok mindvégig az Országos Levéltárban voltak (és vannak), s a főszerkesztő, a 2022. december 8-i megbeszélésen már kilátásba helyezte, hogy ezeket az MHGT részére térítésmentesen átadják, ez ellen az MTT képviselői sem emeltek kifogást. Ilyenformán az MHGT-nek a Turul folyóirat raktári állománya feletti kizárólagos tulajdonjogát, a tárgyalófelek elismerték.

3. *A turulfolyoirat.hu honlap és domainnév átvétele:*

Amikor az MTT tudomást szerzett arról, hogy az MHGT egyoldalúan benyújtotta az NMHH-változásbejegyzési kérelmet, a Turul folyóirat MTT által üzemeltetett honlapját (turulfolyoirat.hu) „lekapcsolták” (elérhetetlenné tették).¹⁰⁶ Az MHGT jelezte, hogy meg tudná ugyan oldani saját erőforrásból új honlap fejlesztését, de annak érdekében, hogy a már elvégzett munka ne menjen veszendőbe, kész – jelképes ellenszolgáltatás fejében – átvenni az eddigi honlapot. Az MTT főtitkár kérdésére, a pénztárnok 55 ezer forintos, jelképes ellenszolgáltatást említett (melyet magánvagyonából akart fedezni, szokásához híven, hogy az MHGT pénztárát ezzel se terhelje). A főtitkár a felajánlott összeget, igencsak kevesellte. Állítása szerint több százézes költséggel, pályázati pénzből hozták létre a Turul-honlapot, s annak még a domainneve is talán többet érne a felajánlott összegnél – hiszen vannak olyan domainnevek, melyek milliós áron cserélnek gazdát. A pénztárnok, nem vitatva utóbbi tény, megjegyezte, hogy a folyóirat részére tetszőleges új domainnév is, pár ezer forintért regisztrálható volna; az átvételnek így leginkább jelképes értéke van, a domainnév tekintetében.

Végül a felek abban állapodtak meg, hogy az MTT megvizsgálja, milyen összeg fejében volna hajlandó a honlapot az MHGT részére átengedni; s ez alapján fognak, később megállapodni.

4. *Az előfizetői adatok átvétele:*

A pénztárnok jelezte, hogy az előfizetői adatokat részére a főszerkesztő át fogja adni, az új előfizetői nyilvántartás

¹⁰⁶ A régi oldal lekapcsolását a pénztárnok 2023. febr. 28-án észlelte, és ugyanazon napon e-mailben jelezte a főszerkesztőnek.

létrehozásához. Az MTT ezt ellenvetés nélkül tudomásul vette.

5. Az MTT pénzügyi és egyéb (a továbbiak szempontjából hasznosítható, érdekel bír) dokumentációjának átvétele/lemásolása, az MHGT irattára részére:

Az MTT álláspontja szerint kevés olyan irat lehet birtokukban, mely nem számviteli jellegű, s az MHGT érdeklődésére számot tarthat, avagy ismerete később hasznot hajthat. A pályázati iratokkal a főszerkesztő (is) rendelkezik. Az MTT ezen tárgyalás alkalmával is mereven elzárkózott attól, hogy az MHGT részére bármilyen tételes számviteli adatsort, a korábbi évtizedekről, kiadjanak. A pénztárnok azonban csupán annyit igényelt, hogy az MTT Turul folyószámlájának 2022. január 1-je utáni összes kivonatát megkapják; vagy ha ez nem lehetséges, legalább olyan adatsort, melyben a mondott időszak Turul előfizetői befizetései hiánytalanul szerepelnek. Erre az előfizetők érdekében van szükség, hogy helyes adatok álljanak rendelkezésre, az MHGT nyilvántartásának felépítéséhez. (Ezen adatokra mindaddig szüksége van az MHGT-nek, amíg az MTT Turul folyószámlája meg nem szűnik.) Az MTT főtitkára állítása szerint nincsen akadálya, a 2022. január 1-je utáni, kért bankkivonatok átadásának, és ezt kilátásba is helyezte.

6. Az MTT által kívánt tartalmi/fennmaradási garanciák, egyebek:

A pénztárnok e pontnál emlékeztetett arra a – szintén szakmai körökben forgó – szóbeszédre, miszerint egyesek azzal terveznék megtorolni azt, hogy az MHGT a Turul folyóiratot visszaszerezte, hogy a folyóirat akadémiai akkreditációját megvonják – illetve ezt (informális csatornákon) kieszközölnék. A pénztárnok közölte, hogy ezen szóbeszédet *nagyon nem szívesen hallotta*.¹⁰⁷ Kifejtette, hogy az MHGT nem készül a folyóirat „lefejezésére” – mint egyesek tévhiedelmektől megkapatva állították. Sőt, az ő személyes elképzelése – melyet nem habozik a továbbiakban sem a legnagyobb eréllyel keresztülvinni – *mindenkor* az volt, hogy a lapot érintő szakmai bírálatokat azáltal lehet és szükséges elnémitani, és a méltatlanságok útjait bevágni, hogy a folyóirat főszerkesztőjét hivatalában meghagyjuk, és lehetőség szerint az egész nagyra becsült szerkesztőségi kollektívát, munkája folytatására kérjük fel – a főszerkesztő által. *A teljes változatlanság*,¹⁰⁸ meg fogja fosztani a bírálni szándékozókat érveiktől. A főszerkesztő sértetlenségére a pénztárnok a fent mondott, 2022. december 8-i megbeszélésen, személyes garanciát vállalt – mármint, hogy mindent el fog követni ennek érdekében. Ugyancsak hivatkozott az MHGT elnökségének, azonos értelmű, 2023. március 20-i határozatára. Kifejtette, hogy az MHGT, a lap hosszú távú (meghatározatlan ideig való) fenntartására készül; erre, valamint a főszerkesztő megtartására, bárkivel szemben írásbeli garanciát kész a Társaság adni. Kifejtette ezután, hogy az MHGT közgyűlése, határozatilag megerősítheti majd a főszerkesztőt, és az általa benyújtandó szerkesztőségi

névsort. Pár szóban bemutatta a Turul számára megalkotandó szervezeti és működési szabályzat alapelveit. Ennek is fő elve a stabilitás. Tehát hosszú távon, *elvi szemszögből sem* tart elfogadhatónak önkényes, ad-hoc személyi változtatásokat, „basáskodást”. Rámutatott, hogy a főszerkesztő, az elnökség és a Társaság közgyűlése, egymást kiegészítő jogosítványokkal rendelkezik majd; ám minden lényeges – főleg személyi – kérdésben, az utolsó szót, az MHGT közgyűlése mondja majd ki. Ezáltal pedig – *minthogy a közgyűlés a Társaság legfőbb döntéshozó szerve* – a Turul folyóirat, *mintegy a Társaság szívébe, középpontjába lesz (az új Turul SZMSZ elképzelt rendelkezései szerint) bebetonozva* – úgy, hogy onnan többé eltávolítani ne lehessen. Az előadottakat a jelenlévők helybenhagyták. Az MTT képviselői állították, hogy semmi tudomással sem bírtak azon állítólagos pletykákról, melyekre a pénztárnok utalt. A pénztárnok, az akkreditáció-megvonás tekintetében, a főszerkesztő kijelentésére hivatkozott, aki – némi habozás után – megerősítette, hogy *ilyesféle* híresztelésekről ő valósággal tájékoztatta a pénztárnokot korábban.¹⁰⁹ Az MTT főtitkára javasolta, hogy a TURUL főszerkesztőjének megállapítási folyamata során, a Magyar Nemzeti Levéltár (főigazgatója) egyetértési jogot gyakorolhasson. Az MHGT ezen javaslatot, azon megszorítással tartotta elfogadhatónak, hogy az MNL csakis olyan főszerkesztő-jelölt esetében gyakorolhasson egyetértési jogot, amely jelölt az MNL munkatársa. Egyéb esetben sem az MNL-nek, sem másnak, nem lesz semmiféle beleszólása a főszerkesztő megállapításába; minthogy az, ilyen esetben, csakis az MHGT belügye, és ennél fogva kizárólagosan az MHGT közgyűlése elé tartozik.

A tanácskozást a felek azzal zárták le, hogy a függőben maradt kérdéseket, a következőkben (levelezés útján) tisztázzák, majd pedig a megállapodást az MTT jogásza, az MTT költségére, végső, írásos alakba önti; amelyet a két egyesület törvényes képviselői, majd, adott alkalommal, hitelesíteni fognak.

Ilyenformán az – eleve előzetesnek szánt – egyeztetés, írásbeli megállapodás nélkül zárult, és arról hivatalos emlékeztető sem készült.

[62] Az MTT 2023. május 13-án tisztújító közgyűlést tartott, melyen elnöknek Fodor Pált, főtitkárnak pedig Ablonczy Balázst választották meg.¹¹⁰

[63] 2023. május 26-án, az MTT részéről Csukovits Enikő levelet küldött az MHGT vezetőinek. A tisztújítás eredményének közlése mellett, levelében a következőket írta: „A folyóirat átadás-átvétele ügyében fennmaradt kérdésekre a Társulat nevében a következő ajánlattal fordulok Önökhöz:

– Az MTT vállalja, hogy jelen, 2023-as év folyamán biztosítja a Turul megjelentetési költségeit, oly módon, hogy a folyóirat számláján lévő összegből, a korábbi gyakorlatnak megfelelően elszámolja/kiegyenlíti a főszerkesztő által

107 Ez igen méltánytalan volna a lapban korábban publikáló szakemberekkel szemben is.

108 Személyi és szakmai értelemben.

109 Ld. a főszerkesztőnek a pénztárnok részére küldött elektronikus levelét: 2023. febr. 13. (14:03); továbbá szóbeli közléseit is.

110 A tisztújító közgyűlés eredményéről szóló közlemény, az MTT honlapján: <https://tortenelmitarsulat.hu/hir/741/Tisztujito+közgyűlés+május+13-án> (letöltés: 2023. dec. 31.)

hozott nyomdai előkészítés- és nyomdászamlákat (legfeljebb bruttó 1 200 000 forint értékben). – Az MTT vállalja, hogy a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság számára a Társulatnál vezetett számlán maradó összeg fejében átadja a turulfolyoirat.hu honlapot és domainnevet. Az átadásról a szerződés elkészítését a Társulat vállalja.

A Társulat a fenti ajánlatban foglaltakat abban az esetben tudja vállalni, ha arról az MTT és a Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság írásban megállapodik.”

[64] Az MHGT 2023. május 30-i közgyűlésén az MHGT elnöke és pénztárnoka (a főszerkesztő jelenlétében és kiegészítései mellett) beszámolt a Turul folyóirathoz fűződő jogok MHGT részére történő visszaszerzése, s a lap további (szakmai és pénzügyi) fennmaradása érdekében tett lépésekről, valamint a további teendőkről. Mivel azonban eddigre a folyóirat körüli jogokat és feladatköröket megállapító, külön szervezeti és működési szabályzat (Turul SZMSZ) megszövegezése és elnökségi megvitatása még nem történt meg, illetve a főszerkesztő sem nyújtotta be megerősítésre a szerkesztőségi névsort, ezekről nem születhetett határozat. Mivel az elnökség és a felügyelőbizottság egy-egy tagja korábban leköszönt, világos volt, hogy az év folyamán még egy (részleges tisztújító) közgyűlést kell tartani. Ezért a közgyűlés felkérte az elnökséget, hogy a Turul SZMSZ-tervezet erre az újabb közgyűlésre készítse elő, és juttassa el a tagsághoz. Arról is esett szó, hogy a Turul kiadásával foglalkozó Alapszabály-szakaszt, a későbbiekben módosítani kellene, hogy jobban tükrözze az új helyzetet.¹¹¹

Megoszlottak a vélemények arról, hogy el lehet-e fogadni az MTT részéről 2023. május 26-án beérkezett ajánlatot, különös tekintettel annak a honlappal kapcsolatos kitételére. Az elnök, a közgyűlést megelőző, pénztárnokkal folytatott magánbeszélgetésében az ajánlatot teljes mértékben elfogadhatónak tartotta. A pénztárnok tájékoztatta az elnököt arról, mit írt neki az ajánlattal kapcsolatban a főszerkesztő.¹¹² Majd elégedetlenségének adott hangot, már ti. abban a kérdésben, hogy az MTT, a „fennmaradó” (a főtítkár levelében számszerűen meg nem határozott) Turul-tőkét, a honlap fejében kívánja beszámítani. Minthogy hiteles (általunk tételesen leellenőrizhető) elszámolás nem áll rendelkezésre, a megelőző évekről; sem pedig a Turul folyószámra aktuális egyenlegét nem ismerjük, az ajánlatot egyértelműen kiértékelni nem tudjuk. A dr. Szeidlétnél kapott táblázat szerint, a folyóirat bankszámlájának záróegyenlege, 2022 közepé táján, 2 385 015 forint volt. (Hiszen 2022 nyarán kapta dr. Szeidlétné a táblázatot.) A főszerkesztő szerint viszont 2023 június elején 1 460 628 forint volt a számlán.¹¹³

111 A 2022. május 24-én elfogadott (hatályos) Alapszabály 2. §. (2) j. pontja szerint, a Társaság cél szerinti tevékenysége különösen „a Turul című tudományos szakfolyóirat megjelenítésében való közreműködés” – immár azonban nem csupán „közreműködésről” beszélhetünk; ez indokolná a módosítást!

112 Ezt az elektronikus levelet a főszerkesztő 2023. máj. 29-én, 23:21-kor küldte. Tartalmára itt nem térünk ki.

113 A főszerkesztő ezt 2023. jún. 1-én, 13:27-kor írta meg a pénztárnoknak e-mailben. – Megjegyzendő, hogy a főszerkesztő szóban többször jelezte, mind a pénztárnoknak, mind dr. Szeidlétné tagtársunknak, hogy az MTT sosem szólta bele a Turul-bankszámláról történő kifizetésekbe, hanem ezek

A közgyűlés folyamán, a pénztárnok ismét hangoztatta ezen aggályait. Ezt követően, a közgyűlés határozatilag felhatalmazta az MHGT elnökségét, hogy a továbbiakban (ha szükségesnek mutatkozik) olyan irányban is folytathassa tárgyalásait, hogy az MTT által létrehozott, turulfolyoirat.hu honlap átvételére, ne kerüljön sor – hanem helyette új honlapot készítsen az MHGT.

[65] 2023 nyarán az elnökség megkezdte a Turul SZMSZ elvi kidolgozását. Az elnökségi tagok közül többen vitatták a pénztárnok elképzelését, azzal kapcsolatosan, hogy a közgyűlés válassza-e a továbbiakban a főszerkesztőt és a szerkesztőséget. Az elnök és a pénztárnok több elnökségi taggal személyesen, illetve telefonon tárgyalt erről a kérdésről, ám a nyáron (2023. július 10-én) tartott elnökségi ülés nem foglalkozott a folyóirat ügyével, mivel az SZMSZ-tervezet ekkor még nem volt kész. (Csupán a rendkívüli közgyűlés összehívásáról, előkészítéséről intézkedett.) A pénztárnok mindeközben igyekezett meggyőzni elnökségi tagtársait arról, hogy a közgyűlés elé utalandó a folyóirattal kapcsolatos összes, lényegi döntés, így a személyi döntések is.

[66] Az MHGT elnöke, megfontolván a korábbi hónapok eseményeit, valamint az elnökségi tagokkal folytatott egyeztetéseinek eredményét, 2023. augusztus 29-én kelt, és elektronikusán továbbított levelében¹¹⁴ válaszolt az MTT (2023. május 26-i) ajánlatára (észrevételeit a 2023. május 4-i találkozó kérdései mentén csoportosítva) – ebből szemelvényeket közlünk:

1. A fizikai folyóirat-példányok felosztása

„tekintetében, abban maradtunk, hogy ezeket a Levéltár az MHGT részére át fogja adni; amint az MHGT rendelkezni fog tárolásukhoz megfelelő helyiséggel. Célunk a régebbi folyóirat-számok folyamatos értékesítése; a bevételek az új TURUL folyószámra kerülnek, így pedig csakis a folyóirat céljait szolgálják majd.”

2. Fennmaradási garanciák:

„2023. november 3-án tartandó közgyűlésünkön, az elnökség szándéka szerint, meg kívánjuk erősíteni dr. Rác György urat, a főszerkesztői székben; valamint helyben hagyandjuk az általa benyújtandó szerkesztőségi névsort. (...) Hosszabb távon, a szerkesztőség személyi állományának, szerves módon kell alakulnia. Semmiféle ad-hoc »lefejezést«, drasztikus személycserét, egyáltalán nem tervezünk! (...) Összességében (...) bárminemű változtatás, kezdeményezés, a TURUL »háza táján«, a főszerkesztőtől fog kiindulni. Az elnökség ellenőrző, döntés-előkészítő szerepet kap. A lappal kapcsolatos bárminemű, végső, jogérvényes határozatot, kizárólag az MHGT Közgyűlése hozhat meg. Az MHGT Közgyűlésének egyedüli jogosítása,

mindig a főszerkesztő utasításai szerint történtek. Elsősorban tördelési- és nyomdaköltségeket fizettek, nagyon ritkán szerény megbízói díjakat rezümefordításra, vagy a szerkesztőség tagjainak. A főszerkesztő sosem vett fel honoráriumot. – Miután a Turult az MHGT visszaszerezte, a továbbiakban a folyóirat pénzügyeit, a Közgyűlés által elfogadott éves költségvetéssel összhangban, az MHGT elnöke és pénztárnoka intézi (természetesen a főszerkesztővel együttműködve; ld. Turul SZMSZ, D.VIII.a. pont).

114 Az elnök ezen levelét a pénztárnok 2023. aug. 31-én (18:54-kor) beszkenelve, e-mailben juttatta el az MTT részére.

a lappal kapcsolatos elvi döntések megalkotására, pedig szavatolja az MHGT-nek a laphoz fűződő jogait. Mind ezen elvi sémát a 2023. május 4-i megbeszélésen is vázoljuk, és a fent írt Közgyűlésünk elé terjesztendő TURUL SZMSZ-ben (...), részletesen ki fogjuk fejteni. Fentieket, természetesen, az Önökkel kötendő írásbeli megállapodásban is készek vagyunk tanúsítani, és mindezt szavatosságot vállalni. Önök azonban, a 2023. május 4-i megbeszélés alkalmával, efféle elvi biztosítékokra – emlékezetem szerint – nem tartottak igényt. Hanem csupán azt javasolták, hogy a TURUL főszerkesztőjének megállapítási folyamata során, a Magyar Nemzeti Levéltár (főigazgatója) egyetértési jogot gyakorolhasson. Mi ezzel a javaslattal egyetértünk – azzal a megszorítással, hogy az MNL csakis olyan főszerkesztő-jelölt esetében gyakorolhat egyetértési jogot, amely jelölt az MNL munkatársa. E megszorítás mellett, a javasolt egyetértési jogot, a TURUL SZMSZ-ben (valamint az MNL-lel kötendő együttműködési megállapodásban) biztosítani fogjuk.”

3. *Az előfizetői adatok átvétele:*

„Főszerkesztő úr részünkre átadta az előfizetők jegyzékét; ez alapján mi a terjesztési feladatokat el tudjuk végezni.”¹¹⁵

4. *Az MTT pénzügyi (...) dokumentációjának átvétele/lemásolása, az MHGT (...) részére:*

„Ahogy a megbeszélésen jeleztük, 2022. január 1-jétől kezdődően, mindaddig, amíg az MTT TURUL folyószámlája meg nem szűnik, minden havi folyószámla-kivonatrol, digitális másolatot szeretnénk kérni! Ennek oka, hogy az előfizetői adatokat ez alapján tudjuk csak aktualizálni! (...) mihamarabb legyenek kedvesek pénztárnokunk részére, a mondott kivonatokat elküldeni (...)!”

5. *A turulfolyoirat.hu honlap és domainnév átvétele:*

„A májusi megbeszélésen erélyesen igényeltük a korábbi TURUL weboldal (...) átadását az MHGT részére; jelképes pénzösszeg (55 ezer forint) fejében. A megbeszélés óta e kérdésben, a véleményünk megváltozott. Beláttuk, hogy valóban az az út a helyesebb, hogyha az MHGT teljesen új weboldalt készít a TURUL számára. E döntésünket három fő szempont motiválta:

1. A korábbi TURUL weboldal megszokottól eltérő technológiája: (...)

2. Migráció és redesign, mint nettó többletmunka (egy teljesen új oldal létrehozásához képest): (...)

3. Domainnév fenntartási költsége:

A külön turulfolyoirat.hu domainnév fenntartása jogosult volt, a három társkiadó esetében (valamint a turul.hu domainnév foglaltsága miatt). Mivel azonban a lapnak immár egy kiadója van, szükségtelen a folyóirat oldalának külön középszintű domainnevet regisztrálni. Hanem a már eleve regisztrált mhgt.hu domainnevünk aldomainjeként képezzük a TURUL weboldal új domainnevét: turul.mhgt.hu. Mivel aldomain-nevről van szó, a fenntartása semmibe sem kerül, emellett megspóroljuk a turulfolyoirat.hu domainnév átadás-átvételi

költségét is; és az új domainnév még inkább kifejezésre juttatja, a lap »hovatarozását«. (...)

nagyon szépen megköszönve áldozatkész és nagylelkű ajánlatukat, végeredményben új weboldal létesítése mellett döntöttünk; mely a turul.mhgt.hu domainnéven lesz elérhető.”

6. *A tőke felosztása:*

„Mivel a TURUL átvétele számunkra tisztán elvi kérdés volt, a folyóirat folyószámláján felhalmozódott tőke tekintetében is mindenkor egyértelmű volt álláspontunk. Ám mivel a pénzügyek jelentősége nem mérhető össze a lap jogi státuszában beállott változás horderejével, azért engedményekre a pénzügyi vonalon készek vagyunk. A 2023. május 4-i megbeszélésen Főszerkesztő úr áthidaló megoldása tűnt elfogadható tárgyalási alpnak. Vagyis: a TURUL folyószámlán lévő pénzt, a folyóirat céljaira kell fordítani. A kérdés: ezt technikailag, hogyan valósítsuk meg? (...) Mi – minekutána a honlap ügyében, fenti döntésre jutottunk – a tőke-felhasználás kérdésében Főszerkesztő úrral egyeztetünk. (Akinél Önök szintén eljuttatták ajánlatukat.) Ezen egyeztetés alapján, mi arra a végkövetkeztetésre jutottunk, hogy (...) végső soron, egyedül a Főszerkesztőnek lehet erkölcsi joga arra, hogy a tőke felhasználására, indítványt tegyen. (...) kérjük szépen, állapodjon meg az MTT Igen Tisztelt Vezetősége, dr. Rácz György főszerkesztő úrral, a TURUL tőke felhasználásáról (...)! Nekünk, reményeink szerint, nem lesz okunk tiltakozni, egy (a jelenlegihez hasonlóan) méltányos megoldás terve ellen, sőt örömmel várjuk azt!

Egyéb kérdések: (...)

Mindaddig, amíg a TURUL céljára, az MTT által kezelt folyószámláról pénz érkezik, a folyóirat címlapján a társkiadók felirata változatlan marad. (Az impresszumba viszont a törvényileg előírt adatok kerülnek.) Amely évtől a lap pénzügyeit teljes mértékben az MHGT intézi, a címlapot meg fogjuk változtatni; helyreállítva a címlapon az »első világháború előtti állapotot«. (...)

Számítok szíves megértésükre és segítőkészségükre, hogy az átadás-átvételt lezárhassuk, egy, az MTT és MHGT között megkötendő írásbeli megállapodással!”

[67] A Közgyűlés, az elnökség és az elnök korábbi felkéréseire, valamint a tárgyalófelekkel (különösen a főszerkesztővel) folytatott egyeztetések figyelembevételével, a pénztárnok elkészítette a Turul SZMSZ tervezetét, és benyújtotta azt az MHGT elnökségének jóváhagyásra. Egyúttal továbbította a főszerkesztő által előterjesztett szerkesztőségi névsort az elnökség által való előzetes megerősítésre.¹¹⁶

[68] A pénztárnok időközben (2023 júliusával kezdődően), mint az MHGT WM egyik koordinátora, megkezdte a Turul folyóirat új weboldalának kifejlesztését, illetve az ahhoz szükséges előmunkálatokat. Ez magában foglalta a meglévő MHGT honlap (portál) korábbi, mhgt.org domainnevének megváltoztatását, a korábban már visszaszerzett, mhgt.hu

115 A főszerkesztő 2023. jún. 1-jén (13:27-kor) e-mailben küldte el a korábbi előfizetői névjegyzékét a pénztárnoknak.

116 A főszerkesztő szerkesztőségi névsorra vonatkozó előterjesztése 2023. okt. 27-én kelt. A pénztárnok, a Turul SZMSZ szövegtervezetével együtt, 2023. okt. 30-án (14:33-kor) továbbította ezt az elnökségnek.

névre (tehát az elsődleges és másodlagos domainnevek „helyet cseréltek”). Ez maga után vont az oldal tárhely-szolgáltatójával (BlazeArts Kft.) korábban¹¹⁷ megkötött támogatási szerződés megújítását is.¹¹⁸ Azután a pénztárnok, a turul.mhgt.hu aldomain-néven, létrehozta a folyóirat új weboldalának kezdeményét; annak érdekében, hogy kinézetét az elnökség és a főszerkesztő véleményezhesse. A főszerkesztő észrevételei alapján, az új (turul.mhgt.hu című) Turul-weboldalon (és ennél fogva az MHGT főoldalán is), a HTTPS (HTTP over TLS/SSL) bekapcsolásra került.¹¹⁹

[69] Az MHGT elnöksége, 2023. október 31-én tartott ülésén, egyhangúlag elfogadta a pénztárnok által előterjesztett Turul SZMSZ-tervezetet, valamint a főszerkesztő által benyújtott szerkesztőségi névsort. Ezeket a soron következő közgyűlésen kívánta az elnökség előterjeszteni, végleges megvitatásra és megerősítésre.

Az elnökség úgy határozott, hogy a Turul folyóirat előfizetési díja a 2024. tárgyévre (évfolyamra) változatlanul 3000 forint maradjon; továbbá felhatalmazta az elnököt, hogy a KELLO-val (Könyvtárellátó Nonprofit Kft.) a terjesztési szerződést a Társaság nevében megkösse. Az elnökség tárgyalta a Turul Magyar Érdemrend és MHGT 140 konferenciákhoz kapcsolódó esetleges különszámairól, az azokba szánt közlemények összegyűjtésének állásáról is.

Az elnökség megtekintette a pénztárnok által készített új weboldalt, annak formázását, szerkezetét – és tetszését nyilvánította. A pénztárnok ekkor jelezte, hogy a főszerkesztő korábban kifogásolta az oldal formázását, különös tekintettel annak háttérére és fejléc-képére. Jelezte, hogy a főszerkesztő javaslata szerint, a későbbiekben ezeket meg lehet változtatni. Az elnökség a tájékoztatást tudomásul vette.

[70] Az MHGT rendkívüli, részleges tisztújító közgyűlése 2023. november 3-án, 17 órakor kezdődött a Magyar Nemzeti Múzeum Lapidáriumában. Az ülés harmadik napirendi pontjában (A TURUL folyóirat státuszának rendezése) foglalkozott a folyóirat ügyével. A közgyűlés tartózkodás és ellenszavazat nélkül megerősítette a Turul folyóirat eddigi főszerkesztőjét, valamint a szerkesztőség tagjait. A Turult így Rácz György főszerkesztő, valamint Avar Anton, Kovács Eleonóra, Körmendi Tamás, Laczlavik György, Neumann Tibor és Soós István szerkesztőségi tagok szerkesztik továbbra is (az új Turul SZMSZ-nek megfelelően, határozatlan ideig). A közgyűlés megköszönte a főszerkesztő a szerkesztőségi tagok folyóirat érdekében végzett (és folytatandó) áldozatos munkáját. Ezt követően a közgyűlés, ugyancsak tartózkodás és ellenszavazat nélkül, elfogadta a Turul folyóirat szervezeti és működési szabályzatát – mely 27 gépelt oldalra terjed.¹²⁰ (A szöveg megfogalmazásainak szabatosabbá tételére, a Társaság

jogi szakértői, szükség esetén a következő évi rendes közgyűlésen tehetnek majd javaslatot – ám ezen javaslatok, az SZMSZ-ben meghatározott alapelvek és működési rend tekintetében, lényegi módosítást már nem hozhatnak.)

A közgyűlés a 2023 tárgyévi költségvetés részeként 600 ezer forintos tőke-átcsoportosítást hagyott jóvá a folyóirat céljaira. Ezt a pénztárnok 400 ezer forintos adománnyal egymillió forintba egészíti ki.¹²¹

[71] *Miután* az MTT vezetősége, a fenti, immár jogervényes határozatokról (melyeket az MHGT honlapján is közzétettünk),¹²² értesült, elnökünk 2023. augusztus 29-i levelére, Ablonczy Balázs MTT főtitkár válaszlevelét küldött, 2023. november 16-án. Részletek e levélből: „A Turul szakmai vezetésével kapcsolatban megelégedéssel észleltük az MHGT elkötelezettségét a folytonosság fenntartására és a nagymúltú folyóirat folyamatosságának biztosítására. (...) munkatársunk szívesen állítja össze Önöknek a [Turul folyó]számla 2022–23-as forgalmát, elszámol a beérkezett előfizetői összegekkel és szívesen átadja neveiket is. A Turullal kapcsolatos, megváltozott kiadói politikát és az új domainnév tényét tudomásul vesszük. A Turul számára befitott összegek felhasználásáról egyeztetünk Rácz György főszerkesztő úrral, és arra jutottunk, hogy folyó év (2023) végéig ezeket az összegeket a Turul kiadására fordítjuk, bemutatott számlák ellenében.”¹²³

[72] A pénztárnok, minthogy a fenti levélre szóló választ elnök úrral egyeztetni kívánta, a főszerkesztőt megkérdezte, vajon szükségesnek látja-e az MTT vezetése a folyóirat átvételét lezáró írásbeli megállapodást, melyről mind a 2023. május 4-i találkozón szó volt, mind pedig a 2023. május 26-i MTT-levelében, úgy a 2023. augusztus 29-i MHGT-válaszlevelében is, említés tételével. A főszerkesztő azon meglátását fejezte ki, hogy efféle írásbeli megállapodás kötése immár okafogyott. Azt ajánlotta tehát a pénztárnoknak (és általa az elnöknek), hogy a megírandó levélben, az erre vonatkozó célzásokat mellőzzék.

[73] A 2024. január 23-i elnökségi ülésen, az MHGT elnöksége áttekintette a Turul folyóirat helyzetét, és azt kielégítőnek találta. Felhívta a főszerkesztőt, hogy a 2023. évi folyóirat-számok nyomdába adása előtt, azok címlapját és tartalomjegyzékét, a Turul SZMSZ-ben foglaltak szerint,¹²⁴ az MHGT illetékeseinek jóváhagyásra mutassa be. Ugyancsak felkérte, hogy állítsa össze a folyóirat 2024. évi munkatervét, hogy azt az elnökség megvitatassa, s megerősítése után a folyóirat honlapjára felkerülhessen.

Az elnökség újjólágg áttekintette az MNL-lel kötendő együttműködési megállapodás szövegtervezetét és azt – részben a folyóirat érdekében is – mielőbb megkötendőnek ítélte.

117 Kelt: Budapesten, 2023. máj. 4-én.

118 Kelt: Budapesten, 2023. aug. 28-án.

119 A HTTPS bekapcsolására 2023. nov. 7-én került sor. A mondott weboldalak teljes elérési útja tehát a következőre változott: <https://www.mhgt.hu/> és <https://turul.mhgt.hu/>

120 A szabályzatnak csupán a nevét módosítottuk „szervezési”-ről „szervezeti”-re, dr. Borostyán Csaba jogász Tagtársunk észrevétele alapján. A Turul SZMSZ megtalálható a folyóirat új honlapján: <https://turul.mhgt.hu/turul-szmsz/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

121 A Turul folyóirat új MagNet bankszámlájára 2023. ápr. 6-án 50 ezer, majd 2023. nov. 17-én további 550 ezer forintot csoportosítottunk át, a Társaság központi, OTP folyószámlájáról. A pénztárnok, 400 ezer forintos felajánlását, 2024. közepéig, részletekben fizeti be.

122 Rövid összefoglaló a közgyűlésen történekről, az MHGT honlapján: <https://www.mhgt.hu/kozgyules-jegyzokonyve-2023-1103/> (letöltés: 2023. dec. 31.)

123 A későbbiekben, a főszerkesztő kérésére, e határidőt, 2023. végéről 2024. március végéig meghosszabbította az MTT.

124 A Turul SZMSZ C.II. és C.III. része értelmében.

[74] 2023. január 23-án, az elnök válaszeletet küldött az MTT főtítkáranak, melyben, illő köszönetnyilvánítás mellett, a következöket írta:

„többször egyeztetünk dr. Ráczy György föszerkesztö úrral, akinek elmondása szerint a Turul folyóirat 2023. évfolyama, a korábban egyeztetett módon, az Önök anyagi áldozatvállalásának köszönhetően, hamarosan nyomdába kerülhet. Mi idöközben elkészítettük a folyóirat új weboldalának (<https://turul.mhgt.hu/>) „fapados” kezdeti verzióját (...). Hamarosan be fogjuk jelenteni az NMHH-nak ezen weboldalt, mint a folyóirat teljes szövegü online megjelenési formáját.¹²⁵ (...) 2023. november 3-i Közgyűlésünkön a Turul számára kilátásba helyezett szervezeti és működési szabályzatot elfogadtuk (...), és a korábbi Szerkesztőség tagjait, ebbéli minőségükben megerősítettük (...). Mivel az új előfizetői nyilvántartást (...) a napokban állítjuk össze, nagy szükségünk volna a 2022–2023. évi befizetések lajstromára!” Ennek közlésére kérte fel az MTT illetékeseit.¹²⁶

Az MTT főtítkára, e megkeresésre 2024. február 2-án e-mailben válaszolt, és javasolta, hogy az MHGT közvetlenül az MTT könyvelőjéhez forduljon, a kívánt adatokért.

[75] A Turul folyóirat weboldalának tartalomfeltöltését a pénztárnok a 2023-as év végére olyan mértékig elkészítette, hogy arra hivatkozva, a 2024-es év elején lehetővé vált, a korábbi előfizetőknek postai tájékoztató levelet küldeni, felkérve őket előfizetésük megerősítésére (amihez a pénztárnok ún. *előfizetési nyilatkozat* formanyomtatványt rendszeresített).

[76] A folyóirat honlapjának nyitóoldalán a pénztárnok 2024. január 6-án „*FIGYELEM! Fontos változások!*” címmel, a következő tájékoztatót (illetve helyzetértékelést) tette közzé, a Turul Előfizetői számára:

„A 2023-as év, a Turul folyóirat tekintetében, igen fontos, adminisztratív jellegü változásokat hozott. (...)

a 2023. évben megalapításának (együttal a Turul megindulásának!) 140. jubileumát ünneplő Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság, újra saját, kizárólagos hatáskörében gyakorolja, a folyóirathoz fűződő jogok teljességét.

Ezzel egy korszak zárult le, a Társaság és a folyóirat történetében – amely korszak az MHGT 1951. február 27-i kényszerü feloszlásakor vette kezdetét. E kényszerhelyzetből, a reánk oktrojált megsemmisülés állapotából, a nemzedékről-nemzedékre áthagyományozódott ügyszeretet, áldozatkészség és tántoríthatatlan akarat, röögös utakon bár, de kiemelte és helyreállította Társaságunkat és annak folyóiratát. Hogy pedig azt a teljes és csorbítatlan jogot, melynek Társaságunkat, a Turul folyóirathoz kapcsolódóan, mindenkor meg kellett volna illetnie, immár visszaszereztük – azzal voltaképpen lelkét, fő létcélját adtuk vissza, egy, a XX. század viharaiiban, létével együtt csaknem lelkét és célját vesztett, ámde eszmei mélységük folytán megingathatatlan alapjait híven megörzött tudományos társaságnak.

125 E bejelentést az elnök megtette; a bejelentő lapot a pénztárnok 2024. jan. 29-én postázta, az NMHH részére. Expediálva a 106. pénztárnoki levél-lajstromszám alatt.

126 A levél datálása, sajtóhiba folytán, „2024. február 23.” volt. Az elnök által saját kezüleg hitelesített levelet a pénztárnok 2024. jan. 29-én (20:42-kor), beszkenelve, elektronikusan továbbította az MTT részére.

Kellően megfontolva azon – immár történelminek nevezhető – feladatot és felelősséget, melyet az MHGT, a Turul teljes körü átvételével, újfent magára vállalt, a Társaság 2023. november 3-i Közgyűlése intézkedett egy új, teljes körü szervezeti és működési szabályzat megalkotásáról, a folyóirat számára.

A 2023. év folyamán az MHGT a folyóirat pénzügyeinek vitelére új, külön bankszámlát nyitott a MagNet Banknál; a korábbi kiadótól (Magyar Történelmi Társulat) az előfizetői adatokat átvettük, és velük az átadás-átvétel egyéb kérdéseiben is megállapodásra jutottunk. A fent mondott Közgyűlés, a folyóirat föszerkesztőjét, dr. Ráczy György urat, valamint a Szerkesztőség további T. Tagjait, ebbéli minőségükben megerősítette és nagy tisztelettel felkérte munkájuk folytatására. A folyóirat forgalmazásában és kiadásában érdekelt vállalatokkal is egyeztetéseket kezdtünk; valamint a kiadás költségeinek fedezésére, pályázati források bevonására, felkészültünk.

A folyóirat előfizetéseit, terjesztését és raktározását illető adatbázis felállítása folyamatban van.¹²⁷

[77] A pénztárnok 2024. február 2-án, 54 belföldi előfizető, majd február 5-én két külföldi előfizető részére küldött előfizetési felhívó levelet, mellékelve az előfizetési nyilatkozat formanyomtatványát, és postai válaszborítékot is.

[78] A folyóirat-kiadás MHGT berkeiben történő folytatásának szakmai igényességét a szerkesztőség azzal kívánja bizonyítani, hogy a 2024. évi egyik füzetet a szerkesztőség tagjainak tanulmányaiból állítják össze, példát adva az MHGT tagságának arra, hogy milyen tanulmányok közlésre történő leadását várják a továbbiakban. (*A föszerkesztö tájékoztatása szerint, az e füzetből terjedelmi okokból kimaradó szerkesztöi tanulmányok közlése a 2025. évfolyamban fog megtörténni.*)

Ezzel, *per longum et latum* leírtuk, miképpen szerezte vissza a Turul folyóiratot az MHGT.

Nem állíthatjuk, hogy leírásunk teljes körü volt; egyes, kisebb jelentőségü mozzanatokat teljesen kihagytunk, illetve el is felejtettünk. Azt sem állíthatjuk, hogy csupán tényközlésekre szorítkoztunk volna, megokolások nélkül, ahogy pedig szándékoztunk.

Társaságunk 1883. február 25-i, alakuló közgyűlésén, alapítónk, br. Radvánszky Béla, kitért azon ellenvéleményekre, melyeket az akkori tudományos közösség egyes tagjai, az MHGT megalakítása ellen hangoztattak.¹²⁸ Alapítónk egyeneslelküisége, világos gondolkozása és szókimondása minket is int, hogy ne haladjunk el úgy a kritikák mellett, mintha azok nem történtek volna meg!

Ebből adódóan, röviden elősoroljuk a – fentebb már érintett – Társaságunkon kívül keringett pletykákat, valamint a Tagtársainktól és a Turul előfizetőitől érkezett egyes észrevételeket. Azért is megérdemlik figyelmünket, mert ezek tanúsokodnak arról a („belső” és „külső”) közegről, melyben a fenti

127 E közlemény 2024. január 30-án kismértékben javította és kiegészítette a pénztárnok; a fentiekben e korrigált szövegváltozatot közöltük.

128 Radvánszky beszédének ezzel kapcsolatos mondatai az alakuló közgyűlésről szóló sajtóközleménybe is bekerültek; ld. az „Egyetértés” címü folyóirat 1883. febr. 26-i számában, „A »Magyar Heraldikai és Genealógiai Társaság« megalakulása” címmel.

változások bekövetkeztek. Hogy azonban sértődést ne okozunk, csak támogató véleményhez írunk nevet.

Előbb a „pletykákról”! Ezek – *amennyiben valósággal léteztek, s nem csak a bolhát elefánttá alakító emberi hírközlés, tóditás nagyította fel őket a semmiségből* – elsősorban abból keletkezhetnek, hogy *valakik* nem értették, mi motiválja a folyóirat visszavételét. Mi ennek *kettős okát*, a 2023. május 4-i megbeszélés leírásakor megadtuk. Ám sokak számára, akik ezt nem hallották, akkor nem lehetett egyáltalán nyilvánvaló; s ha tudattuk volna is velük, bizonytal sokan el sem hitték volna – aminthogy nem várhatjuk, hogy valaha is el fogják hinni. Ebből adódóan, a szóbeszéd, *az okot kutatva*, lényegében a következő vádakkal illethette *(volna?)* Társaságunkat:

1. „Az MHGT a Turul tőke »lenyúlásáért« csinálja az egészet!”

Az MHGT nem *lopási* szándékkal fordult az MTT-hez, és a Turul folyóirat tőkéjéhez. Ezzel kapcsolatos elvi álláspontunkat, fentebb ismertettük. Minket nem egy pénzösszeg sorsa érdekelt – mert annak addig van jelentősége, amíg elköltik. Minket a Turul folyóirat, annak sorsa és eszmei értéke érdekelt, ami, reméljük, *ércnél maradandóbb!*

2. „Személyes ambíciók miatt csinálták!”

Meg voltak győződve egyesek, hogy „személyes ambíciók” vezetik az MHGT-t, helyesebben: annak képviselőit, abban az értelemben, hogy majd „nagy személycserét” hajtanak végre a Turul körül, s a saját „*csókosait*” hozzák *helyzetbe*. Szomorú tény, hogy az efféle mentalitás nem idegen Hazánk közéletétől – pláne nem a tudományos közélettől. Sajnos, *régen* sem volt az. (Függetlenül a kortól és kormányformától.) Hogyha azonban *jól megnézi* az ember, a fent elősorolt tényeket, világosan fogja látni, ki, vagy kik voltak azok a faktorok, akik az egész folyamat szálait az MHGT részéről mozgatták; ill. a folyamatot, bizonyos pontokon, előre vitték. Mármost azt kéne tehát a *nepotizmussal vádaskodóknak* megmagyarázni: ugyan *kinek, kiknek a személyes ambícióiról* beszélünk? És, végeredményben: *kinek a személyes ambíciói* valósultak volna meg? Hihet mindenki, amit akar, de *tényként*, lényegében véve, csupán annyi áll meg, hogy: *nem változott semmi.*¹²⁹

3. A folyóirat lezüllesztése, megszüntetése; az akadémiai akkreditáció kérdésköre:

Hogyha voltak olyanok, akik *bizonyos okokból* azt fontolgatták volna, hogy az MHGT törekvését a Turul viszszerzésére olyan módon értéktelenítsék el, hogy a folyóirat akadémiai akkreditációja ellen áskálódnak, és annak megvonása érdekében használják fel magán-kapcsolatrendszerüket, az bizony *semmi esetre sem volt (vagy lett volna) szép szándék*. „Erkölcileg igazolható” lehetne ugyan, ha a „sértett” lelkivilága felől szemléljük. Már akkor viszont meg kell nézni azt is, vajon a megelőző (1951-et követő) évtizedekben követett gyakorlatból, *mi mennyire* volt erkölcileg igazolható!... Talán *jobb nem fessegetnünk* tovább eme *erkölcsi* kérdéskört! Örömmel tölt el bennünket, hogy erre a tárgyalási folyamat során sem

került sor – minthogy *kész tények* előtt álltunk, a kiadói jogok MHGT részére való bejegyzését követően.

Világos az is, hogy a folyóirat akadémiai akkreditációjának megvonása, elsősorban a megjelenő közlemények szerzőit, mégpedig közülük is a *hivatásos tudósokat* sújtotta volna leginkább. Kérdés, milyen racionális indok állt volna rendelkezésre, az akkreditáció megvonásához? Ne tessük azonban magunkat naivnak – olyan időket élünk, amikor hallgatnak a műzsák, és feleslegesek az észérvek!

Itt van azután az a kérdés, vajon miféle *hibbant gondolkodás* vihette volna rá az MHGT-t a folyóirat megszüntetésére, lezüllesztésére, elpusztítására, megsemmisítésére? Nehezen megfeythető! Ha viszont próbálkozunk vele: egy *további, látens vád* dereng fel előttünk – melyet én *egy ki nem mondott, de valósággal kitapintható, „negyedik pletykának”*, illetve *vádnak tartok*.

4. A „negyedik vád”, azaz: a „*politikai megrendelés*” elmélete:

Elképzelhető lett volna ugyanis, mások fejével gondolkozva, egy olyan magyarázat, miszerint az MHGT egyszerűen *politikai megrendelést* teljesít a folyóirat átvételével. Ilyesmi történet például azért, hogy egy lap irányvonalát *átprogramozzák*, politikai elvárásoknak megfelelően; de azért is, hogy egy *nem tetsző* lapot elsorvasszanak, „*kiheréljenek*”, megsemmisülésre ítéljenek. Csakis ebből a – bizonyos fókig irracionális – nézőpontból volna *egyáltalán értelmezhető*, az MHGT ellen irányzott, elsorvasztással, tönkretételrel kapcsolatos, fenti, alig kitapinthatóan jelentkező, látens „*vádpont*”. Nos, ebből a szemszögből kétségtelenül lett volna „*értelme, célja*” a Turul „*tönkretételének*”!

Mérlegelve e „*vádat*”, a püspök alakja jut eszembe, Bacsó Péter: *A tanú* című filmjéből: „Minden politika, fiam!” – Aztán később, mosolyogva: „Ne politizáljunk! Mi lesz ma vacsora?” Bizonyos nézőpontból – minden politika. No de mit érünk ezen nézőponttal? Ha egyszer minden álláspontnak vannak politikai aspektusai, ki moshatja le az MHGT-ről, azt a „*vádat*”, hogy „*politikai megrendelést* teljesített” a folyóirat átvételével? Hiszen még egy cipőfűző megkötése is politikai tetté válhat – ha például az ember, egy utcai tüntetésre indul éppen, azon cipőben!

Ahelyett azonban, hogy tovább bogoznánk e kérdés fonálát, keresztülmetsszük azt! Az MHGT, Alapszabálya szerint, *politikamentes szervezet*.¹³⁰ Ennélfogva: *politikai nyomásgyakorlásnak nem engedünk, politikai parancsokat nem teljesítünk*.

Kiemelendő, hogy az MHGT *nem most jött le a falvédőről*, nem a Magyar Köztársaság szülte az; de nem is a Magyar Népköztársaságé, vagy Tanácsköztársaságé! Dicsőült első elnökünk, báró Radvánszky 1883-ban, tehát formálisan még a *Magyar Királyság* égisze alatt alapította Társaságunkat. Egykori alapító- és pártoló tagjaik között sok főúr és régi magyar nemes család megtalálható volt.¹³¹

¹³⁰ Ld. a hatályos Alapszabály 2. §. (4) bekezdését!

¹³¹ Az 1883. febr. 25-i alakuló közgyűlés idején a taglétszám 305 fő volt; és e tagság mintegy háromnegyede nemesi (vagy főnemesi) rangú személy volt.

¹²⁹ Személyek és szakmai irányvonal tekintetében.

Ezt nem felejtettük el! Ámde nem politizálunk: nincsen bennünk „hűség a párthoz”. Minthogy azonban Társaságunk egy néhai magyar király címerpajzsát viseli pecsétjén, s nevében ott áll a „Magyar” szó – igenis kell legyen hűség bennünk a magyar nemzethez, és a magyar nemzet- és állameszméhez!¹³² Ezért nagyon természetes, hogy részt vettek Tagtársaink, a rendszerváltoztatás időszakában folyt címervitában, s hogy ott ül elnökünk, a Nemzeti Címerbizottságban. Ez részünkről nem politizálás, hanem eszmei önazonosságunknak egy szelete – vagy prózaiban: szakmai tevékenységünk része.

Leszögezzük: az MHGT nem teljesített, nem teljesíthetett semmiféle (akár politikai, akár másféle) „megrendelést” a Turul folyóirat átvételével, mert ilyen „rendelést”, „utasítást”, senki emberfiától sem kapott.

Végül pár személyesebb hangnemű észrevétel:

Tagtársaink közül kevesen nyilvánítottak egyéni véleményt a Turul visszavételével kapcsolatban, azonban a testületi üléseken jelenlévők igen nagy többsége támogatta azt (általában elmondható, hogy *egyhangú* határozatok születtek).

Azért néhány egyéni vélemény is volt. Elnökünk jelezte, hogy egy tagtársunk értetlenségét fejezte ki afölött, hogy minek akarjuk visszaszerezni a Turult? (Ez még a 2022. évi rendes közgyűlés előtt volt.) Nem akarta megmondani, kinek a véleménye ez – csak azt kérdezte, ő hogyan válaszoljon az ilyen „bírálatokra”? Azt feleltem neki: nagyon egyszerűen! Kérdezze meg az illető tagtársat, hogy kutatói pályafutása során, hányszor használta a Turul folyóiratot (forrásként)! Az illető nyilván mondani fog erre egy egész számot. Az lesz a válasz a saját kérdésére. (Persze, hogyha nem mond számot, az is válasz lehet.)

Volt olyan tagtárs is, aki nem értette, mi *hasznot* hoz az MHGT számára a folyóirat visszavétele? Volt olyan is, aki a folyóirat-példányok tulajdonjogánál sokkal jelentékenyebbnek tartotta a tőke megszerzését. Én utóbbi kérdésekre, felvetésekre, valóban nem tudtam mit felelni. Nonprofit szervezet vagyunk, tehát anyagi haszonra eleve nem törekszünk. Való igaz: a Turullal anyagilag semmit sem nyertünk. Volt olyan tárgyalópartnerünk, aki azt mondta, „meg fogja banni az MHGT, hogy a lapot elvette.” Erre akkor azt feleltem: „Önök bizonyára igaza van.” Nem akartam ellentmondani – s tudtam, valóban áldozatokat fog ez a Társaságtól (így tőlem is) követelni. Ám áldozatok nélkül, ezen a téren, nincs eredmény! Azonban, ha innen, tehát a *haszonelv oldaláról* nézzük, mondjuk ki: *olcsóbban megúszta volna* a Turul kiadását, és saját működését az MHGT – ha 140 évvel ezelőtt, *meg sem alakul!* Elődeink azonban nem ezt az utat választották!

A tagnévsor megtalálható: HU-MNL-OL-P 568-B-9-f. (fol. 51–86.) [Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Radvánszky Béla iratai, Genealógiai és Heraldikai Társasággal kapcsolatos iratok]

132 Ezt fejeztük ki az Alapszabály 2022. máj. 24-i módosításakor, azzal, hogy a 2. §. (1) bekezdésében, az „A Társaság célja (...) a nemzeti hagyományok és a nemzettudat ápolása” részt, a további félreértések elkerülése végett, a következőre módosítottuk: „A Társaság célja (...) a magyar nemzeti hagyományok és a magyar nemzettudat ápolása.”

Volt olyan tagtársunk, aki úgy csatlakozott néhány évvel ezelőtt Társaságunkhoz, hogy bizonyosra vette, a Turul csak az MHGT folyóirata. Nem tudott a három „társkiadóról”. Volt olyan előfizetőnk – nem is egy! – aki abban a hiszemben volt az elmúlt években, hogy a folyóirat 2020 táján, a „COVID hatására” megszűnt.

Mégis, nekem nagy örömet és a legszebb elégtételt Rayman János előfizetőnk levele jelenti, aki ezt írta: „Végre valami olyan is tud történni, ami örömet okoz. Köszönöm, hogy átvették a Turult. Ha bármiben tudok, készséggel – szerény (...) lehetőségeim mellett – segítek.” Ime, egy ügyünk iránt igaz rokonszenvet érző előfizető, aki őszintén örülni tud – annak, hogy *valami* visszakerült *oda*, ahová tartozik – ahová mindig is tartoznia kellett volna! Hogy: „Száll a Turul fészkére!”

Számomra ez a levél volt az, mely mindörökre, cáfolhatatlanul bebizonyította: megérte visszavenni a Turult! Olyan tagtársak legyenek eszmei örökösaink, akik ebben nem a terhet látják, hanem – miként az armálisokban olvassuk – „örülnek s örvendeznek”; akik a *ritka megtiszteltetést és kiváltságot*¹³³ látják abban a feladatban, hogy nagyszerű Társaságunk tagjai lehetnek, és bekapcsolódhatnak a Turul fenntartásának, sőt *magasabbra emelésének* munkájába! Az elcsüggedés, a vere-ség pillanataiban jusson eszükbe az Írás: „Atdál a téged féllöknek zászlót, melyet felemeljenek az igazságért.”¹³⁴

Valóban megrendítő volt, az átvételi folyamat során látni azon tiszteletet, melyet sokan a lap ügye iránt tanúsítottak – ugyanakkor látni azt a gondolkodásmódot, mely süket az elvi érvekre, és mindenben az anyagi érdeket keresi – netán a személyi érvényesülést, karrierizmust. Ne ehhez igazodjunk – ne hagyja az MHGT eredeti eszmevilágából kivetkőzteni magát később sem!¹³⁵ Ha nincs olyan *előttük*, akit kövételre méltónak ítélnének – különösen *szakadék felé* tántorgó korokban! – legyen lelki erejük azokhoz példáért fordulni, akiktől ugyan tele pénzes zsákot, azonnali és megszolgalatlan befolyást, üresen lötyögő karrierizmust és plecsniket, kezükbe, zsebükbe, mellükre s irattárcájukba, nem kaphatnak – ámde jó magyarságnak mintáját: „emberségről példát, vitészségről formát” igen!

„Vissza Magyar! ha Magyaroknak akarsz tartatni:
dücsőült Elődeidnek nyomdokait kövesd;

Azt, amit bátor fegyver s ész szerze: kitompúlt
Szív s kardok által védeni nem lehet.”¹³⁶

133 A jablonovei Buthor (később jablonfalvi Marsovszky) család 1430. évi armálisában: „et gavis, gaudentque et fruuntur, insuper gaudeant iidem gratia et favore regiis et de tanto singularis et specialis gratie antidoto exultent”. Eredeti: HU-MNL-OL-DL 107361, hiteles másolat: HU-MNL-OL-DL 104835, közli: *Áldásy Antal*: Magyar czimeres emlékek. (Monumenta Hungariae Heraldica 3.) Bp. 1926. 26. Hasonlóképpen az 1417. évi Szirmay-armálisban: *Szirmay Gábor*: Egy családi címer története. Bp. 2016. 26.

134 Zsoltárok 60:6. Ilyen morállal minden *vereség* – csak *időleges* lehet!

135 Épp eléggé megszenvedte már a gatyára-vetkőztetés, és egyenruha-cserélgetés évadát, a XX. század folyamán!

136 Virág Benedek: Gróf Gvadányi József, magyar lovas generálisnak.